

Současné umění jako inspirace pro výtvarné činnosti dětí v mateřské škole

Barbora Němčická

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Barbora Němčická**
Osobní číslo: **H190089**
Studijní program: **B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Současné umění jako inspirace pro výtvarné činnosti dětí v mateřské škole**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o současném umění a jeho využití v předškolním vzdělávání.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na aplikaci prvků současného umění ve výtvarných činnostech dětí v mateřské škole.
Příprava sady výtvarných činností pro děti předškolního věku s využitím prvků současného umění.
Realizace a ověření sady výtvarných činností ve vybrané mateřské škole.
Evaluace a zpracování doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Hazuková, H. (2012). *Výtvarné činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
Hodgeová, S. (2019). *Stručný příběh moderního umění*. Praha: Grada.
Honnig, J. (2019). *Reframe your artistry*. Charlotte: Prodigy Gold Books.
Scholleová, M. (2019). *Hysterie umění*. Praha: Labyrint.
Stadlerová, H. et al. (2020). *Uměním tě proměním*. Brno: Masarykova univerzita.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PaedDr. Hana Stadlerová, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **12. října 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

prof. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 12. října 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a).
V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně

11.4.2022

....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být odevzdané nejmenší pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejnění práce počítovat na své náklady výjizdy, opoty nebo rozmožnění.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užívá-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odporá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nabrzení chybného projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce má aplikační charakter a zabývá se využitím současného umění jako inspirace pro výtvarné činnosti v mateřské škole. Cílem bakalářské práce je vytvoření sady výtvarných činností, které jsou inspirovány prvky současného umění. V teoretické části shrnuji poznatky o výtvarném umění a výtvarné činnosti v předškolním vzdělávání. V praktické části bakalářské práce je popsána sada výtvarných činností, která byla ověřena v praxi. Tato sada byla následně evaluována a jsou z ní zpracována doporučení pro praxi.

Klíčová slova: výtvarné umění, současné umění, výtvarná činnost, výtvarný projev dětí

ABSTRACT

This Bachelor thesis has an application character and focuses on usage of contemporary art as an inspiration for artistic activities in preschool education. The aim of the thesis is to create a collection of artistic activities, which are inspired by fragments of contemporary art. The theoretical part summarizes the knowledge about art and artistic activities in preschool education. The practical part of the thesis present collection of artistic activities, which was verified in practice. This collection of artistic activities was subsequently evaluated and used as a source of recommendations for practice.

Keywords: art, contemporary art, artistic activity, children's artwork

Děkuji paní doc. PaedDr. Haně Stadlerové Ph.D. za odborné vedení, rady a čas, které mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala. Dále bych chtěla poděkovat mateřské škole, která mi umožnila realizovat sadu výtvarných činností, za ochotu a vstřícnost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 UMĚNÍ V PŘEDŠKOLNÍ EDUKACI.....	13
1.1 POJEM UMĚNÍ	13
1.2 VÝTVARNÉ UMĚNÍ.....	15
1.3 UMĚNÍ V RVP PV	17
1.4 ZPROSTŘEDKOVÁNÍ UMĚNÍ V MŠ.....	19
1.4.1 Vliv osobnosti učitelky na utváření vztahu dětí k výtvarnému umění.....	20
2 VÝTVARNÉ ČINNOSTI V PREPRIMÁRNÍM VZDĚLÁVÁNÍ	22
2.1 VÝTVARNÁ ČINNOST VS. VÝTVARNÁ VÝCHOVA	22
2.2 VÝTVARNÉ ČINNOSTI JAKO PROSTŘEDEK PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	25
2.2.1 Chybný přístup k výtvarným činnostem	28
2.3 DĚTSKÝ VÝTVARNÝ PROJEV	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
3 SADA VÝTVARNÝCH ČINNOSTÍ INSPIROVANÝCH SOUČASNÝM UMĚNÍM	33
3.1 OBECNÉ CÍLE SADY VÝTVARNÝCH ČINNOSTÍ.....	33
3.2 CHARAKTERISTIKA MATEŘSKÉ ŠKOLY	34
3.3 CHARAKTERISTIKA DĚTÍ.....	35
3.4 POPIS SADY VÝTVARNÝCH ČINNOSTÍ.....	35
3.4.1 Výtvarná činnost č. 1 – Tvoření z přírodnin I.....	36
3.4.2 Výtvarná činnost č. 2 – Tvoření z přírodnin II.....	38
3.4.3 Výtvarná činnost č. 3 – Tvorba koláže krajiny	40
3.4.4 Výtvarná činnost č. 4 – Tvorba abstraktního obrazu	42
3.4.5 Výtvarná činnost č. 5 – Sestavení menu	45
3.4.6 Výtvarná činnost č. 6 – Vaření barvami.....	47
3.5 REALIZACE SADY VÝTVARNÝCH ČINNOSTÍ.....	49
3.5.1 Realizace činnosti č. 1	50
3.5.2 Realizace činnosti č. 2	52
3.5.3 Realizace činnosti č. 3	54
3.5.4 Realizace činnosti č. 4	57
3.5.5 Realizace činnosti č. 5	60
3.5.6 Realizace činnosti č. 6	62
4 EVALUACE SADY VÝTVARNÝCH ČINNOSTÍ.....	65
4.1 VLASTNÍ HODNOCENÍ	65
4.2 HODNOCENÍ UČITELKY	77
5 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	82

ZÁVĚR	85
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	86
SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	88
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	89
SEZNAM OBRÁZKŮ	90
SEZNAM TABULEK.....	91
SEZNAM PŘÍLOH.....	92

ÚVOD

Bakalářská práce se věnuje využitím současného umění jako inspirace pro výtvarné činnosti v mateřské škole. Toto téma jsem si vybrala, protože mám k výtvarné výchově a také k umění blízký vztah. Jsem přesvědčena o tom, že ve výtvarném umění se nachází spousta podnětných prvků, které se dají využít jako inspirace pro výtvarné činnosti v mateřské škole. V praxi tyto podněty většinou používány nejsou, mým cílem je proto ukázat, jakým způsobem se dají aplikovat. Chci také poukázat na přístup k výtvarným činnostem, který uplatňuje myšlenku, že na prvním místě by neměl být výsledný produkt, nýbrž samotný tvořivý proces. V některých mateřských školách se však lpí spíše na výtvarném produktu, který by měl mít určitou podobu, aby mohl být vystaven na nástěnkách. Dětem bývá dáván také malý prostor pro jejich svobodné výtvarné vyjadřování, bývá ovlivňována představa o výsledném díle předkládanými vzorovými ukázkami. Tímto přístupem se ztrácí podstata a myšlenka výtvarné činnosti, tedy rozvíjení kreativity, fantazie, představivosti a svobody dětského výtvarného projevu.

Cíli mé bakalářské práce jsou: vymezit teoretické poznatky o umění a výtvarných činnostech v předškolním vzdělávání, které budou uměním inspirovány. Následně bude navržena, ověřována a evaluována sada výtvarných činností, na základě výsledků evaluace budou navržena doporučení pro praxi.

Teoretická část je rozdělena do dvou kapitol. V první kapitole se zaměřím na vymezení pojmu umění, podrobněji se budu zabývat výtvarným uměním, zmíním se také o současném umění, které je alfou a omegou bakalářské práce. Pro zaměření výtvarných činností inspirovaných současným uměním budu hledat oporu v RVP PV. Také se budu zabývat zprostředkováním umění v mateřské škole. Druhá kapitola bude věnována pojmu výtvarná činnost v předškolním vzdělávání, vymezení výtvarných činností v RVP PV. Zmíním se o chybném přístupu učitelek k výtvarným činnostem, který mnohdy pramení z neznalosti specifík dětského výtvarného projevu. Proto se budu také věnovat jeho charakteristickým znakům.

V praktické části se budu zabývat sadou výtvarných činností inspirovaných současným uměním. V úvodu bude popsána obecná charakteristika a cíle sady, dále také charakteristika mateřské školy, ve které byla sada realizována. Dále se zaměřuji na podrobný popis jednotlivých činností a na průběh jejich realizace. Závěrečný úsek bude věnován

mému hodnocení sady výtvarných činností a také hodnocení učitelky. Dále budou zpracována doporučení pro praxi mateřských škol.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 UMĚNÍ V PŘEDŠKOLNÍ EDUKACI

Pojem umění se v předškolním vzdělávání neobjevuje ve velké míře, a tak se ho pokusím definovat, zmíním také jeho funkce. Dále se budu konkrétněji zabírat výtvarným uměním, kde se zmíním o současném umění, které je východiskem práce, neboť právě jím se budu inspirovat ve výtvarných činnostech. Pro zaměření těchto činností budu hledat oporu v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. Budu se také zabývat tématem zprostředkování umění dětem předškolního věku, které bude více praktické a bude ukazovat, že umění je dětem blízké, i když se to na první pohled nemusí zdát.

1.1 Pojem umění

„Umění je jako slunce, které se taky nikomu nevtírá. Když zatáhnete záclony a zavřete okenice, tak vám slunce do bytu neleze, jenomže je to vaše chyba, pane, že chcete žít potmě.“

(Jan Werich)

Citát od Jana Wericha, který umění připodobňuje ke slunci, jsem zde uvedla, protože si myslím, že umění je slunci podobné. Umění, stejně tak jako slunce, se nachází ve všech koutech světa. Můžeme se mu vyhýbat, ale jde to těžce, protože umění má tak široké rozpětí, stejně tak jako sluneční paprsky, že se nachází snad všude. Slunce, jak uvádí Werich, se nikomu nevtírá a myslím, že je tomu tak i u umění. Je na člověku, zda si bude umění připouštět k tělu nebo ho bude míjet. Myslím však, že je škoda umění ignorovat, neboť umění nám dokáže zpříjemnit a obohatit život stejně tak, jako hřejivé paprsky slunce. Podle Pavlíkové (2021) umění sehrává důležitou roli při formování společnosti a také při formování identity samotného jedince.

Umění je tu s námi už od dob pravěkých, z nichž se dochovaly první zmínky. S postupem času se mění, vyvíjí, přizpůsobuje se době a narůstajícímu technickému tlaku. Umění je a vždy bylo odrazem kulturní, náboženské, politické i sociální situace dané společnosti (Pavlíková, 2021). Můžeme si také všimnout velké šíře a rozmanitosti umění.

Určit definici umění je poměrně složité. Kulka (2008), říká, že ani dnešní chápání umění není konečné a neměnné, protože jak jsem již zmínila, umění se stále vyvíjí a nemůžeme dopředu vědět, zda nevzniknou nové umělecké druhy. Umění se však pokusil definovat český estetik a teoretik umění Jaroslav Volek: *„Jádrem pojmu umění jsou právě takové výtvořivé lidské činnosti, které jsou v podstatě od svého počátku celkem bez výkyvů pokládány za umění a umělecky též v praxi působí“* (Kulka, 2008, s. 31).

Z uvedených informací vyplývá, že umění je velice široký pojem, který se velmi složitě definuje, neboť se umění stále vyvíjí a tím pádem není konečné a neměnné. Pro upřesnění a možná také pro lepší pochopení jsem se rozhodla uvést druhy umění, které uvádí Kulka (2008). Umění dělí na pět základních kategorií: umění výtvarné, hudební, taneční, literární a dramatické:

- **Výtvarné umění** – do výtvarného umění náleží malířství, kresba, grafika, sochařství, architektura, design, fotografie, užité umění, nové vizuální obory (např. instalace) (Kroupa, 2014).
- **Hudební umění** – zde zařazujeme vokální, instrumentální hudbu, nebo také hudbu sólovou, komorní a orchestrální.
- **Taneční umění** – do tanečního umění řadíme tanec sólový, ve dvojici, dále také balet, společenský tanec atd.
- **Literární umění** – spadá sem próza, poezie, dramatická literatura.
- **Dramatické umění** – zde řadíme klasické dovoadlo a pantomimu, televizní a rozhlasové umění.
- Jako poslední můžeme zařadit také **multimediální** či **intermediální umění**.

Podle Mistríka (Mistrík, 2001, in Krupová & Rochovská, 2016) můžeme chápat umění v těchto podobách:

- „Jako **uměleckou kulturu** – neboli systém, který tvoří umělci spolu s procesy umělecké tvorby, s uměleckými díly a s institucemi, které zajišťují vznik, šíření a uchování uměleckých děl.
- Jako **uměleckou tradici** – umělecké hodnoty, které si určitá společnost vybírá z doposud vytvořených uměleckých děl a které mají co říci dané společnosti.
- Jako **soubor uměleckých děl** – tedy artefaktů vytvořenými umělci za účelem výpovědi o světě nebo také o sobě, také za účelem modelování reality a ovlivňování vědomí¹ percipienta znakovými strukturami umění.
- Jako **soubor aktivit** – v kterých se umělecké představy zpředměňují v uměleckých vyjadřovacích prostředcích.“

---

¹ Percipient neboli příjemce

V preprimárním vzdělávání o tvorbě dětí nemůžeme hovořit o umění jako takovém, jde především o soubor aktivit, které vyrůstají z estetických podnětů. Jde tak o soubor uměleckých děl, prostřednictvím kterých si děti budují poznání o světě, sebereflexi a formují svou hodnotovou orientaci. U dětí předškolního věku je smysl umění hlavně existenciální. Umění a umělecké materiály dětem mohou nabídnout různorodé příležitosti k poznávání světa (Krupová & Rochovská, 2016).

Z uvedených informací mimo jiné vyplývá, že umění je velice pestré. Umění v celé své škále má své funkce. Jak už víme od Pavlíkové (2021), je důležité při formování společnosti a také při formování samotné identity jedince. Kulka (2008) uvádí další funkce umění:

- **Biologická funkce** – tato funkce se projevuje jako funkce stimulační (například podněcování smyslových orgánů a také různých psychických a fyzických procesů).
- **Psychologická funkce** – sem můžeme zařadit funkce kognitivní, expresivní, formativní a výchovné, ²abreaktivní, psychotherapeutické.
- **Sociální funkce** – tato funkce postihuje zejména mezilidskou komunikaci, potřebu sociální identifikace člověka a další.
- **Ekonomická funkce** – tato funkce se projevuje v okamžiku, kdy se s uměním začne nakládat jako se zbožím.
- **Spirituální funkce.**

Umění má opravdu spoustu funkcí, to nám ukazuje, jak je pro lidi přínosné a obohacující. Myslím, že pro záměry této práce je primární zejména funkce psychologická, konkrétně se projevující formativně a výchovně. I proto můžeme vidět potenciál v uplatnění prvků umění jako inspirace pro výtvarné činnosti v předškolním vzdělávání. V následující podkapitole blíže představím pojem výtvarné umění, také umění současné.

1.2 Výtvarné umění

Výtvarné umění definují Gero, Husár a Sokolová (Gero, Husár & Sokolová, 2004, in Krupová & Rochovská, 2016) jako: „komplex uměleckých druhů komunikujících prostřednictvím vizuální a haptické vnímatelnosti. Realizuje se na ploše a v prostoru prostřednictvím zobrazení.“

---

² Abreaktivní znamená uvolnění odreagováním

Jak už ale víme, umění se stále vyvíjí a mění, a není tomu jinak ani u výtvarného umění. Umění se přizpůsobuje době, stále narůstajícímu mediálnímu a technickému tlaku, ale také rychlému životnímu tempu (Pavlikánová, 2021). Guillaume (2012, s. 19) tedy poznamenává, že: „v současnosti výtvarné umění už disponuje novým rozměrem. Realizace děl vizuálního charakteru má dnes natolik variabilní ztvárnění, že využívá i časovou a zvukovou dimenzi, čímž se svým charakterem přibližuje k dramatickému umění.“

Mohli jsme si všimnout, že Guillaume použil pojem vizuální dílo, a ne dílo výtvarné. V současnosti je totiž ustálený pojem výtvarné umění nahrazen pojmem vizuální umění. Pojmy vizuální a výtvarné umění můžeme chápat jako synonyma, avšak výtvarné umění, které zahrnuje klasické formy jako jsou kresba, malba, grafika, socha apod., je užší pojem než vizuální umění, které kromě výše zmíněných forem zahrnuje také netradiční formy, jako jsou například fotografie, videoumění, umění instalace objektu a oblast designu (Krupová & Rochovská, 2016).

Pojem vizuální umění je tak široký, že se velmi obtížně definuje. Proto je lepší vymezit tento pojem prostřednictvím jeho základních disciplín, k nimž podle Krupové a Rochovské (2016) patří:

- **Výtvarné umění** – to patří do základní kategorie vizuálního umění, zahrnuje kresbu, malbu, grafiku, sochařství, kaligrafii, ilustraci, architekturu nebo design.
- **Užitkové umění** – zde patří například keramika, tapiserie nebo malba na sklo.
- **Současné umění** – zahrnuje spoustu moderních výtvarných forem, jako například asambláž, koláž, konceptuální umění, instalaci, happening, performance, body art, nebo fotografii, videoumění, land, art, animaci, ale také jejich kombinace.

Protože budeme hledat inspiraci v současném umění, přiblížíme si některé z forem a technik, kterými umělci dané dílo vytvářejí.

Asambláž – je trojrozměrné dílo, které je vytvořeno spojováním (lepením, vázáním, svážením apod.). Pro tvorbu jsou využívány obyčejné předměty, každodenní potřeby, někdy také nalezené předměty (Hodgeová, 2019).

Koláž – je plošné či prostorové dílo, při které je plocha utvářena lepením, vlepováním, nalepováním různorodých výstřižků (noviny, knihy, fotografie apod.) na podklad. Koláž může být spojena s dalšími výtvarnými postupy, např. s malbou (Graham-Dixon, 2018).

Konceptuální umění – zdůrazňuje mentální stránku uměleckého procesu. Umělci se zřikají materializace uměleckého díla, soustředí se spíše na prezentaci idey a jejich myšlenkového procesu (Prokop, 2011).

Instalace – je intermediální a multimedialní forma výtvarného umění. Instalace jsou založené na spolupůsobení výtvarných prvků a architektonického nebo přírodního prostředí (Aihong, Chen & Juan, 2020).

Happening – je to jedna z raných forem akčního umění, ve které se spojují prvky divadla, hudebního koncertu, poezie a výtvarného umění. Cílem happeningu je aktivně zapojit diváka do akce (Morganová, 2014).

Performance – je také forma akčního umění, ve které se stejně jako u happeningu spojují prvky divadla, hudebního koncertu, poezie a výtvarného umění. Performance je určené k veřejnému předvedení (Vostrý, 2020).

Body art – je to forma akčního umění, při němž se lidské tělo používá jako výtvarné médium (Warr, 2012).

Videoumění – je výtvarná tvorba v rámci elektrotechnického umění. Využívají se při ní videozáznamy, které jsou umělcem přetvářeny či dotvářeny dalšími zásahy (Meigh-Andrews, 2013).

Land art – v překladu také umění v krajině nebo krajinné umění. Umělci při vytváření svých děl používají všechno, co se dá získat v přírodě, hlínu, kameny, trávu a další nejen přírodní materiály (Dempsey, 2011).

- **Jiné formy umění** – k vizuálnímu umění můžeme přiřadit také grafický design, módní design, interiérový design, počítačové umění a také tetování.

Současné umění v sobě skrývá spoustu velice zajímavých a moderních výtvarných forem, které dle mého názoru, mohou být využity jako inspirace pro výtvarné činnosti v MŠ. Je však třeba, aby postupy byly přiměřené, probouzely v dětech zájem objevovat svět umění v celé jeho šíři.

1.3 Umění v RVP PV

O umění a kultuře se v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání píše především ve vzdělávací oblasti s názvem Dítě a společnost:

„Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti sociálně-kulturní je uvést dítě do společnosti ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí“ (RVP PV, 2021, s. 25).

Dílčí vzdělávací cíle této oblasti, které se přímo vážou na umění jsou tyto:

- *„seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije“*
- *„vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat“*

(RVP PV, 2021, s. 25)

K tomu, aby cíle této oblasti byly naplněny, musí být učitelkami navržena a realizována vhodná vzdělávací nabídka pro děti. Rámcový vzdělávací program nabízí např. setkávání se s uměním mimo mateřskou školu, tedy návštěvy různých kulturních a uměleckých míst a akcí nebo také aktivity, které dětem přiblíží svět kultury a umění (RVP PV, 2021). Podle Stadlerové et al. (2020) by to měly být činnosti tvůrčí, které podněcují tvořivost a nápaditost, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu. S výtvarným uměním se děti mohou setkat v galeriích a muzeích, kde mohou zhlédnout výstavy (RVP PV, 2021). RVP PV nabízí spíše obecnější způsoby, jak dětem přiblížit umění a kulturu, v další kapitole se však zmíním o konkrétnějších způsobech zprostředkování umění dětem v MŠ.

Pokud dané cíle nebudou opomíjeny a bude snahou učitelek konkrétní nabídkou tuto oblast dostatečně rozvíjet, očekávaným výstupem této oblasti pak bude schopnost dítěte vnímat umělecké a kulturní podněty. Dítě pak dokáže se zájmem sledovat různé umělecké formy, dokáže hodnotit svoje zážitky, dokáže říci, co pro něj bylo zajímavé, co ho zaujalo (RVP PV, 2021).

Oblast Dítě a společnost se v očekávaných výstupech zmiňuje také o samotných výtvarných činnostech. Dítě by tedy mělo být schopno zachycovat skutečnosti z jeho okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (RVP PV, 2021).

U každé oblasti v RVP PV se nachází i rizika a není tomu jinak ani u oblasti Dítě a společnost. Rizika z pohledu výtvarného umění zahrnují nedostatek estetických podnětů

a také nedostatek příležitostí k jejich prožívání. Dále také nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dětí a k vytváření estetického vztahu k prostředí, kultuře a umění (RVP PV, 2021). Může to být způsobeno malou nabídkou animačních programů pro předškolní děti nebo také tím, že samotné mateřské školy příliš nenavštěvují instituce typu galerie či muzea. Malá účast může být zapříčiněna např. preferencí učitelky, která se o výtvarné umění příliš nezajímá, a tak volí jiné aktivity. Je však potřeba mít na paměti, že děti by měly být rozvíjeny všestranně, a že by bylo vhodné, aby děti za dobu předškolní docházky navštívily galerii či muzeum alespoň jednou (Stadlerová et al., 2020).

Osobně se s názorem Stadlerové ztotožňuji, protože si myslím, že děti v mateřské škole by měly mít příležitost navštívit galerii či muzeum a prohloubit tak svůj vztah k umění. Umění je součástí naší kultury a myslím, že děti by o něm měly mít povědomí.

1.4 Zprostředkování umění v MŠ

Rozvíjet schopnost vnímání výtvarného umění je možné už od předškolního věku. Podle Pondelíkové (2008) se právě umělecké dílo stává významným pedagogickým nástrojem, pomocí něhož může učitelka proniknout do psychiky dětí. Také může napomáhat učitelkám, ale i dětem, při orientaci v různých životních situacích a při hledání řešení.

Jedním ze způsobů, jak můžeme děti blíže seznámit s uměním, konkrétně s výtvarným uměním, je návštěva galerií, které nabízí edukační programy určené pro děti předškolního věku. Právě předškolní děti jsou v rámci galerijní pedagogiky cílovou skupinou, která má asi nejvíce specifík, které vychází z kognitivních, racionálních a motorických dovedností. Dětem musí být, v rámci animačních programů, umění zprostředkováno přiměřenou formou. Pro funkčnost a atraktivitu programu je důležitý i výběr vhodných metod. V galerijní pedagogice jsou využívány např. metody předvádění, pozorování a experimentování (Stadlerová et al., 2020).

Pokud dětem umožníme návštěvu galerie či jiné umělecké instituce, je obohacováno tím, že se může s uměním setkat, komentovat ho nebo na něj reagovat i vlastní tvorbou. Nemusíme děti přivést na výstavu, která je určena přímo pro ně. Je důležité, aby děti výstava nějakým způsobem zaujala a byla pro ně podnětná. Pokud dítě nějaké dílo zaujme, nemusí porozumět záměrům umělce, interpretuje si ho po svém. Děti předškolního věku nepřitahují jen konkrétní díla, velice často preferují spíše některé prvky díla (např. barvu) (Stadlerová et al., 2020).

Návštěvou galerie a prožitím animačního programu to však nemusí končit. Po návštěvě v galerii mohou učitelé v mateřské škole přirozeně navázat na program výtvarnou činností. Jednou z možností je pokračovat ve výtvarné činnosti, kterou děti započaly již v galerii. Popřípadě můžeme tuto činnost i rozšířit. S dětmi si můžeme také zopakovat a upevnit pojmy, se kterými se seznámili v galerii. Další možností zprostředkování umění dětem je inspirovat se nějakou aktuální výstavou nebo určitým dílem. Můžeme se inspirovat příklady dobré praxe. V publikaci *Uměním tě proměním* je přiblížena inspirativní tvorba Stanislava Diviše. Jeho malby děti přitahují svou barevností, stylizací a také možnostmi v nich nacházet své vlastní obsahy. Můžeme využít například jeho cyklus maleb s názvem *Prázdný prostor*, ve kterém umělec zpracoval inspiraci z architektury, konkrétně půdorysy historických budov, které zredukoval na barevné plochy. Děti tak mohou vystavět své vlastní stavby, využít při tom např. dřevěné stavebnice či jiné trojrozměrné prvky. Nebo si také mohou pohrát s barevnými geometrickými plochami a sestavit z nich půdorysy, propojovat je a vytvořit si svá města (Stadlerová et al., 2020).

Je opravdu spoustu způsobů, jak děti s uměním seznámit. Umění může do mateřských škol vstupovat jako inspirace. Děti mohou být motivovány ke tvoření prostřednictvím zážitků z výstavy, také můžeme tvořivě pracovat s reprodukcemi uměleckých děl (Stadlerová et al., 2020). V mém případě jsem dětem umění zprostředkovala tou formou, že jsem se inspirovala prvky umělecké tvorby vybraných umělců a aplikovala jsem je do výtvarných činností.

1.4.1 Vliv osobnosti učitelky na utváření vztahu dětí k výtvarnému umění

Podle Hazukové (2014) je velice významný postoj učitelky k výtvarnému umění i konkrétnímu uměleckému dílu. Některé učitelky se o výtvarné umění nezajímají, a proto dětem nabízí jiné aktivity. Měly by mít však na paměti, že děti by měly být rozvíjeny všestranně a neměly by být limitovány ve svém rozvoji zájmy či nezájmy učitelky. I proto se domníváme, že by měly dětem například umožnit alespoň jednu návštěvu galerie, či jiné umělecké instituce za jejich předškolní docházku nebo se jim snažit umění zprostředkovat jiným způsobem (Stadlerová et al., 2020).

Učitelky by také neměly předávat dětem vlastní hodnotící soud či názory na umění, umělecké dílo. Výchovně cenné je naopak utváření aktivních, objevitelských, vstřícných postojů dětí k oblasti výtvarných uměleckých děl (Hazuková, 2014). Děti jsou již v předškolním věku schopné vnímat umělecká díla (Krupová & Ruchovská, 2016).

Nevhodné jsou také např. zesměšňující výroky učitelky o uměleckém díle, nebo naopak příliš pochvalné výroky, mohou totiž zablokovat dítěti cestu k vlastnímu náhledu. Pokud budeme např. poukazovat na zvláštnost výtvarného podání světa jako něco, co je hodné pozornosti, přemýšlení nebo obdivu, tak neuzavíráme dětem cestu k jejich vlastnímu zážitku. Vedeme je k tomu, že i v pozdějším věku budou snadněji chápat a oceňovat jiné přístupy k výtvarné prezentaci věcí a jevů (Hazuková, 2014).

Pokud chceme zprostředkovávat či interpretovat výtvarné umění dětem v mateřské škole, vyžaduje to kompetentní přístup učitelky, a to po stránce pedagogické, ale také po stránce umělecké a výtvarné. Důležitým kritériem je odborná připravenost a individuální dispozice. Učitelka by měla být schopná reagovat na momentální situaci, také se od ní vyžaduje, aby tvořivě modifikovala činnosti. Tvořivost je opravdu velmi důležitá. Učitelky by se měly pokusit narušit stereotypní myšlení a formulovat výtvarné zadání tak, aby děti nebyly příliš omezovány zadáním (Krupová & Rochovská, 2016). Podle Stadlerové et al. (2020) však učitelky využívají inspiraci uměním velmi málo, kultura a tradice jsou výtvarně zrcadleny pouze stereotypně.

Osobně si myslím, že pokud chceme dětem v mateřské škole zprostředkovávat umění, je důležité, abychom k němu měli kladný vztah a abychom ho uměli v pedagogické práci tvořivě využít. I proto souhlasím s Krupovou a Rochovskou (2016), že děti by při výtvarných činnostech neměly být příliš omezovány zadáním, aby při tvoření mohly využít své vlastní kreativní nápady.

2 VÝTVARNÉ ČINNOSTI V PREPRIMÁRNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

V této kapitole se budu zabývat výtvarnými činnostmi v předškolním vzdělávání. Konkrétněji vztahem mezi výtvarnou činností a výtvarnou výchovou, který je velmi úzký. Zaměřím se i na vymezení výtvarných činností v RVP PV. Jak později zjistíte, výtvarnou činnost je možné uplatnit ve všech oblastech nacházejících se v RVP PV. Dále upozorním na přístupy učitelek k výtvarným činnostem, které značným způsobem ovlivňují rozvoj tvořivosti dětí. V poslední řadě se zaměřím také na výtvarný projev dětí, o kterém by učitelky měly mít povědomí, aby lépe porozuměly tvorbě dětí a na základě těchto odborných znalostí nabízely vhodné a přiměřené výtvarné činnosti.

2.1 Výtvarná činnost vs. výtvarná výchova

Nejdříve se pokusím vymežit pojmy *výtvarná výchova* a *výtvarná činnost*. Podle Hazukové (2012) výtvarnou výchovu v mateřské škole můžeme chápat jako proces záměrného působení na dítě pomocí speciálních prostředků, které plní své obecně vzdělávací i speciální funkce. Tento proces má své cíle, učivo, obsahy, prostředky a systém. Mezi výtvarnou výchovou a výtvarnou činností je velmi úzká vazba. Výtvarná výchova se totiž uskutečňuje prostřednictvím výtvarných činností. Podle Hazukové (2012) je výtvarná činnost součástí obsahu výtvarné výchovy a je také jejím prostředkem.

Jak jsme se již dozvěděli, výtvarná výchova má své cíle a obsahy. Podle Hazukové (2012) je specifickým cílem, a zároveň také obsahem celého vzdělávacího procesu ve výtvarné výchově, osvojování prostředků výtvarného vyjádření, jejich zkoumání, poznávání a používání v činnostech. Shrnout všechny výtvarné prostředky je velmi složité, protože za určitých podmínek se výtvarným prostředkem může stát v podstatě cokoli z našeho hmotného okolí, a to jak přírodního, tak i umělého. K prostředkům výtvarného vyjádření přibývají stále nové prostředky, časté jsou ovšem i návraty k původním, zvláště přírodním (Hazuková, 2012). I přes to, že je výtvarné prostředky těžké shrnout, Hazuková (2012) člení výtvarné prostředky:

1. **Prvky výtvarné řeči** – zde patří bod, linie, barva, plocha, prostor, hmota, objem, struktura, prostor aj.
2. **Vztahy mezi elementy** – patří sem symetrie a asymetrie, rytmus, kontrast a harmonie, dynamičnost a staticčnost, stabilita či labilita aj.

3. **Výtvarné symboly** – neboli významy, které divák odhaluje ve výtvarných formách a které jsou závislé na obraznosti, představivosti a fantazii.
4. **Proces tvorby** – patří sem napodobení, náznak, zjednodušení, idealizace, parafráze, personifikace.
5. **Materiálně-technické prostředky realizace:**
  - a) Výtvarné techniky – např. malba, kresba, otiskování, modelování, lepení.
  - b) Výtvarné instrumenty – tužka, štětec, špachtle, nůžky, voskové pastely aj.
  - c) Výtvarné materiály – např. různé typy papírů, textil, sochařská hlína, sádra.

V předešlém odstavci jsme se dozvěděli, že specifickým cílem výtvarné výchovy je osvojování prostředků výtvarného vyjádření, jejich zkoumání, poznávání a používání v činnostech. Hazuková (2012) však uvádí i konkrétněji formulované cíle výtvarné výchovy, a to podle základních druhů lidské činnosti:

- **Poznávací činnost** – je činností subjektu (dítě) zaměřenou na objekt (např. umělecké dílo). Objekt není měněn, vrací se zpět k subjektu v nějaké formě poznatků o objektivních kvalitách objektu (například o jeho velikosti, tvaru, barvě atd.).

Poznávací činnost rozvíjí tyto dispozice:

- a) **Obecné dispozice** – poznávací procesy (vnímání, pozorování, fantazie, představivost, paměť, myšlení).
  - b) **Speciální dispozice** – výtvarná představivost, porozumění řeči výtvarných vyjadřovacích prostředků.
- **Hodnotově orientační činnost** – tato činnost je neoddělitelná od poznávání a prožívání. Stejně jako u poznávací činnosti směřuje od subjektu k objektu. Objekt nemění a vrací se k subjektu v podobě objektivně-subjektivních informací o jeho hodnotách.

Hodnotově-orientační činnost rozvíjí tyto dispozice:

- a) **Obecné dispozice** – schopnost zaujímat hodnotící vztah ke světu a také potřeba jej vyjadřovat, osvojovat si kulturní návyky, vytvářet si vlastní systém hodnot.
- b) **Speciální dispozice** – senzibilita k estetickým podnětům z umělecké i mimoumělecké oblasti, schopnost utvářet si kladný vztah k výtvarné kultuře a umění.

- **Přetvářecí činnost** – je to činnost aktivního subjektu (např. dítěte), která směřuje k objektu, působí jeho změny. Změna může být buď materiální (skutečná), nebo to může být změna v představě.

Přetvářecí činnost rozvíjí tyto dispozice:

- a) Obecné dispozice – tvořivé schopnosti, schopnost vytvářet si pracovní návyky, organizovat činnost, kooperovat při řešení úkolů.
  - b) Speciální dispozice – výtvarná tvořivost, schopnost vyjádřit se pomocí výtvarných prostředků, schopnost výtvarně estetického přetváření, ozvláštňení (neboli inovace) (Slavík, 2013), schopnost tvůrčích přístupů ve výtvarné výchově.
- **Komunikační činnost** – komunikace není uskutečňována ve vztahu subjektu k objektu, ale mezi subjekty činnosti navzájem.

Komunikační činnost rozvíjí tyto dispozice:

- a) Obecné dispozice – komunikovat verbálními i neverbálními prostředky, osvojovat si slovní zásobu a aktivně ji využívat.
- b) Speciální dispozice – vizuální gramotnost, schopnost porozumět výtvarnému projevu jiného autora (např. zpětná vazba k umělci jeho tvorbě a uměleckému dílu) (Husár, 2013), schopnost vyjádření pomocí výtvarného projevu, osvojit si odbornou výtvarnou terminologii.

Výtvarná výchova obsahuje dle Hazukové (2012) základní výtvarné činnosti, a to:

Výtvarné vnímání – chápeme ho jako „vnitřní činnost“, při které vnímaný objekt není žádným způsobem přetvořen. Přináší percipientovi o objektu informace, které jsou spojené s poznáváním, prožíváním a hodnocením onoho objektu. Výtvarné vnímání nemá hmotný výsledek, ale je nedílnou součástí tvorby.

Výtvarná imaginace – je považována také za „vnitřní činnost“, při které je však, na rozdíl od výtvarného vnímání, objekt přetvářen, ale dosud se změna neprojevila viditelně ani hmatatelně. Předpokladem pro uskutečnění výtvarné imaginace je dostatek předvýtvarných zážitků, zkušeností a představ.

Výtvarná tvorba – nazýváme ji „vnější činností“, při které dochází k materiální změně objektu. Tuto změnu můžeme ověřit zrakem, u prostorové tvorby i hmatem. Výtvarná tvorba je podmíněna předchozím výtvarným vnímáním a je určena pro následné vnímání.

Výtvarná tvorba má své podoby:

- Explorační tvorba – zprostředkovává dětem poznatky o výtvarných prostředcích, také dovednost zacházet s materiálně-technickými prostředky a praktické zkušenosti.
- Výtvarný experiment – při výtvarném experimentu děti získávají zkušenosti, které by učitelka měla shrnout a pojmenovat. Experiment je zaměřen zejména na poznávací procesy.
- Výtvarná hra – ve výtvarné hře převažují emoce, má velký motivační význam a je důležitá pro utváření postojů dětí k činnosti a také k tvořivému hledání.
- Volná tvorba – patří sem všechny úkoly, které směřují k vědomému zobrazení.
- Užitá tvorba – váže se na konkrétní užití. V dětských výtvarných činnostech by měla být realizována spíše jako tvorba explorační.
- Výtvarná akce – je to takový druh tvorby, která se odehrává v konkrétním čase a prostoru. Spojují v jeden celek zejména aktivity výtvarné s prvky výchovy dramatické, někdy jsou zapojeny i činnosti slovesné, hudební a pohybové. V současném umění se učitelky mohou inspirovat performance.

Komunikace – provází či doplňuje všechny jmenované činnosti, a to pomocí prostředků verbálních i neverbálních. Je uskutečňována v komentářích dětí k jejich výsledkům výtvarné činnosti, ale také v otázkách, popisu jejich nápadů, při rozhovorech o uměleckých dílech (Hazuková, 2012).

Výtvarné činnosti jsou velice rozmanité a myslím si, že v mateřské škole mají určitě svoje místo. Je však důležité, aby k nim měli učitelky správný přístup, aby se tak mohly stát efektivním prostředkem pro naplňování cílů předškolního vzdělávání.

2.2 Výtvarné činnosti jako prostředek předškolního vzdělávání

Vzdělávací obsah v RVP PV je rozdělen do pěti vzdělávacích oblastí: *Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět* (RVP PV, 2021). Podle Stadlerové et al. (2020) se ve všech těchto vzdělávacích oblastech nachází možnost, jak v každé z nich uplatnit výtvarné činnosti. RVP PV totiž neuvádí jednotlivé předměty, ze kterých by měly vycházet obsahy činností v MŠ, a proto v něm nenajdeme samotný předmět výtvarná výchova. Nabídka výtvarných činností v MŠ by měla být pestrá a měla by vycházet z doporučení RVP PV. Výtvarné činnosti mají v předškolním vzdělávání velký

potenciál a rozhodně bychom je neměly opomíjet. Výtvarná činnost by neměla být pouze ve formě spontánní dětské hry. Mohou se totiž stát metodou prožitkového a kooperačního učení, které je založené na přímých zážitcích dítěte a podporuje dětskou zvědavost a také jeho potřebu objevovat (RVP PV, 2021).

Ve vzdělávací oblasti *Dítě a jeho tělo* můžeme rozvíjet jemnou motoriku dětí prostřednictvím konstruktivních a grafických činností, při kterých se děti učí manipulovat s různými instrumenty, zacházet s výtvarným materiálem atd. Dílčím cílem této oblasti je ale také rozvoj a užívání všech smyslů (RVP PV, 2021). Vnímání světa různými smysly tak může být zaznamenáno pomocí výtvarné formy, na vzniklé dílo mohou děti také reagovat výrazem tváře, zvukem, pohybem, gestem apod. (Stadlerová et al., 2020). Dalším dílčím cílem této oblasti je osvojování si poznatků a dovedností, které jsou důležité pro podporu zdraví a bezpečí atd. (RVP PV, 2021). Děti by měly být po skončení každé výtvarné činnosti vedeny k úklidu a udržování čistoty prostředí (Stadlerová et al., 2020). Při nabídce výtvarných činnostech můžeme počítat i s riziky. RVP PV uvádí nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí (RVP PV, 2021). Tato skutečnost může děti limitovat v tom, že nebudou mít možnost se s výtvarným úkolem vypořádat sami. S tím samozřejmě souvisí zasahování učitele do tvůrčího procesu dítěte, tak aby výstup odpovídal jeho očekávání (Stadlerová et al., 2020).

V rámci oblasti *Dítě a jeho psychika* můžeme prostřednictvím výtvarných činností podporovat duševní pohodu dítěte (RVP PV, 2021), pokud tedy probíhá v podnětném prostředí a pro děti příjemné atmosféře (Stadlerová et al., 2020). Můžeme také upevňovat psychickou zdatnost a odolnost (RVP PV, 2021), když se dítě vyrovnává s výtvarnou nehodou, s nějakým náročnějším úkolem, nebo i nechutí úkol dokončit (Stadlerová et al., 2020). Při výtvarných činnostech můžeme rozvíjet také intelekt, řeč a jazyk dětí (RVP PV, 2021), například když dítě popisuje a komentuje svůj výtvar, vysvětluje své záměry, či reaguje na umělecká díla nebo výtvarování svých vrstevníků (Stadlerová et al., 2020). Při výtvarných činnostech se také snažíme rozvíjet emoce dětí, jejich kreativitu a sebevyjádření, ale také bychom je měli podporovat v poznávání a učení (RVP PV, 2021), např. podporovat jejich zájem o umění a kulturu (Stadlerová et al., 2020). Podle Stadlerové et al. (2020) by se tedy měly v nabídce objevovat výtvarné experimenty a hry, také aktivity, které podporují tvořivost, představivost a fantazii. Děti by při činnostech měly mít možnost objevovat vlastnosti různých materiálů a předmětů, také s nimi pracovat. I tato vzdělávací oblast uvádí svá rizika a to např. nedostatek příležitostí a prostoru k experimentování,

exploraci a také samotnému řešení problému (RVP PV, 2021). Rizikem může být také nedostatečné porozumění a ocenění úspěchu či úsilí dítěte (RVP PV, 2021). Podle Stadlerové et al. (2020) je dítě citlivé na negativní hodnocení svého výtvaru, obzvláště, když je odrazem jeho citů nebo pracovního úsilí.

Ve vzdělávací oblasti *Dítě a ten druhý* podporujeme utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci (RVP PV, 2021). Výtvarné činnosti mohou být organizovány skupinovou formou, prostřednictvím které mohou děti spolupracovat na společném výtvarném díle (Stadlerová et al., 2020). Za rizika můžeme považovat nedostatek empatie, autoritativní vedení, direktivní přístup nebo také příliš časté vystupování učitelky jako soudce (RVP PV, 2021).

Také v oblasti *Dítě a společnost* můžeme uplatnit výtvarné činnosti. Jejich prostřednictvím můžeme děti uvádět do světa materiálních i duchovních hodnot, také do světa kultury a umění a rozvíjet jejich základní kulturní a společenské postoje (RVP PV, 2021). Podle Stadlerové et al. (2020) bychom měli dětem nabízet takové činnosti, které podporují tvořivost a nápaditost, estetické vnímání a vyjadřování dětí. Ve vzdělávací nabídce této oblasti můžeme najít možnost dětí setkávání se s uměním i mimo MŠ, nebo aktivity, které přibližují dětem svět kultury a umění, a které umožňují dětem poznat rozmanitost kultur (RVP PV, 2021). RVP PV (2021) uvádí i rizika, se kterými se můžeme setkat a to např., že mateřská škola neposkytuje dostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření, nebo také to, že učitelka dětem nabízí nevhodné, podbíživé a nevkusné podněty.

V rámci oblasti *Dítě a svět* rozvíjíme poznávání okolního světa, také různorodých kultur, zprostředkováváme dětem elementární povědomí o vlivu člověka na životní prostředí (RVP PV, 2021). V rámci této oblasti můžeme realizovat výtvarné činnosti ve venkovním prostředí, mimo prostory mateřské školy. Děti se tak mohou prostřednictvím těchto činností seznamovat s místem a prostředím, ve kterém žijí. Pomocí zásahů v prostředí mohou děti vytvářet novou realitu a upevňovat tak pozitivní vztah k životnímu prostředí (Stadlerová et al., 2020). Mezi rizika této oblasti patří např. uzavřenost školy a také jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění (RVP PV, 2021). Podle Stadlerové et al. (2020) je třeba mít otevřený přístup k zájmu dětí, které touží po poznání, jsou zvědavé a aktivní. Děti by tedy měly mít při své tvorbě možnost se projevit autenticky, měly bychom jim dávat dostatek příležitostí poznávat svět v souvislostech a výtvarně ho reflektovat.

Pokud chceme děti vzdělávat prostřednictvím výtvarných činností, pak podle Stehlíkové Babyrádové (2014) bychom při nich neměli děti přímo poučovat, vést k výtvarné disciplinovanosti či pozměňovat jejich projevy. Tento přístup by dle Stadlerové et al. (2020) mohl negativně ovlivnit zájem dítěte o výtvarnou činnost, dokonce by mohl vést až k jejímu odmítání. Pokud chceme děti prostřednictvím výtvarných činností něco naučit, měli bychom dětem nabídnout cestu, jak výtvarně objevovat, jak rozšiřovat vlastní poznání a zkušenosti s výtvarným tvořením. Měli bychom dětem poskytnout možnost prožívat tvůrčí proces, který jim poskytne nové zážitky, zkušenosti i svobodu tvorby.

Jak jsme si mohli všimnout, výtvarné činnosti jsou skryty v každé oblasti uvedené v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání, i když na první pohled by se to nemuselo zdát. Myslím, že výtvarné činnosti mají opravdu velký potenciál a pokud k nim mají učitelky správný přístup, mohou být velmi dobrým prostředkem k naplňování cílů předškolního vzdělávání.

2.2.1 Chybný přístup k výtvarným činnostem

V této kapitole se zaměřím na to, jakým způsobem by se mělo přistupovat k výtvarným činnostem, ale zejména upozorním na to, jaké jsou nejčastější chyby, které mohou negativně ovlivnit rozvoj tvořivosti dětí. Výtvarná činnost totiž vytváří prostor pro prezentaci i rozvoj tvořivosti dětí. Jak jsem již zmiňovala v předešlé kapitole, RVP PV výtvarné činnosti zahrnuje do vzdělávací nabídky. Učitelky v mateřské škole mají velký prostor pro uplatnění své nápaditosti při jejich realizaci. Tento prostor však bývá často vyplňován činnostmi, které jsou v rozporu s cíli předškolního vzdělávání (Štěpánková, 2013).

Štěpánková (2013) uvádí výsledky výzkumu, tedy faktory, které negativně ovlivňují podporu a rozvoj tvořivosti dětí:

- **Nedostatečný formát** – je limitující zvláště při práci s malířskými prostředky. Formát A4 neumožňuje uplatnit prostředky malby, jako např. práci se skvrnou, míchání barev, komponování plochy a další. Nebere v úvahu motorické dispozice dětí, kdy dítě spíše, než se zápěstím pracuje tělem a pohybem vycházejícím z ramenního kloubu.
- **Omezené prostředky, nedostatečné a nevhodné prostředky** – není důležitá maximalistická nabídka výtvarných prostředků, jde především o improvizaci, která tvořivost podporuje. Také protěžování jednoho výtvarného prostředku nebo výtvarné techniky nenabízí jiné způsoby myšlení a významně tak omezuje tvořivé

uvažování. Patří sem také nekvalitní barvy, pastely nebo pastelky neuvolňující pigment. Nevhodné jsou také techniky a prostředky, které děti nevybízejí k uvažování o autentickém způsobu zpracování.

- **Používání šablon a předloh**
- **Aktivita zaměřená na výrobek a produkt**
- **Ploché téma** – téma je zadáno stereotypně, nenutí přemýšlet, zapojit imaginaci.

Stadlerová et al. (2020) uvádí výsledky kvalitativního výzkumu, který prokázal, že uplatnění výtvarných činností je ovlivněno osobním vztahem učitele k tvorbě, kultuře a výtvarnému umění, také jeho výtvarným dovednostem. Nabídka výtvarných činností vychází nejčastěji z témat, kterým se učitelky věnují přes týden, s podněty umění pak pracují pouze výjimečně. Co se týče inspirace, tak učitelky se nejčastěji inspirují u kolegů nebo také čerpají z internetových zdrojů či publikací, jejichž obsah mnohdy neodpovídá cílům předškolního vzdělávání nebo popírá tvořivé pojetí výtvarných činností. Učitelky často dětem do jejich výtvoru zasahují a prosazují tak vlastní představu, jak má výtvor vypadat. Časté je také předkládání šablon a vzorových prací. Co se týče diferenciaci a individualizace výtvarných činností, potvrdilo se, že učitelky diferenciaci často řeší spíše zvýšenou pomocí dětem, nezaměřují se na promyšlení různých úrovní úkolu.

V předešlých odstavcích jsem uvedla chybný přístup učitelek k výtvarným činnostem. Nyní se však zaměřím na faktory, které pozitivně působí na rozvoj tvořivosti dětí prostřednictvím výtvarných činností:

- **Experiment** – nabízí prostor pro svobodnou práci s výtvarnými prostředky, možnost kombinovat je, hledat nová řešení.
- **Hra** – zaměřuje se na proces tvorby, a ne na výsledný produkt. Během hry mohou děti zapojit imaginaci, představivost a expresivitu. Hra umožňuje také pocítit zážitek „flow“, což znamená plné ponoření se do činnosti.
- **Práce s otevřeným koncem** – vytváří prostor pro chybu, která je nezbytná při procesu objevování a učení se.
- **Čas** – by měl umožňovat tvorbu, neměl by ji omezovat. Sama tvorba by měla určovat časový rámec, nemělo by tomu být naopak.
- **Prostředky**

- **Rozhodování a svobodná vůle** – poskytuje dětem příležitost k chybám, jejich zpracování a učení se z nich. Děti mohou zúročit osobité vidění a budují důvěru ve své vlastní tvořivé schopnosti (Štěpánková, 2013).

V předchozích řádcích jsem uvedla chyby, kterých se učitelky dopouští v rámci výtvarných činností. Musím říct, že jsem se na praxích s některými těmito chybami setkala a myslím, že je to maření potenciálu výtvarných činností, neboť mohou být velice efektivním prostředkem předškolního vzdělávání.

2.3 Dětský výtvarný projev

V této kapitole se budu zabývat dětským výtvarným projevem, což je soubor charakteristických znaků a způsobů výtvarného vyjadřování dětí (Stadlerová et al., 2020). Znalost výtvarného projevu dětí slouží dle Stadlerové et al. (2011) učitelkám k lepší orientaci v tom, jaké podněty dítěti předkládat z hlediska přiměřenosti jeho věku. Upozorňuje však i na to, že navzdory obecně platným znakům vývoje dětské kresby je výtvarné vyjadřování každého dítěte jedinečné a individuální. Proto by přístup učitelky k jednotlivým dětem měl být v rámci časových i organizačních možností individuální (Bezděková et al., 2016).

V tomto odstavci se zaměřím na vývoj zobrazovacích schopností dětí ve věku od 2 do 6 let dle Bezděkové et al. (2016):

Období věku 2-3 roky – dítě vytváří tzv. obsažné čmáranice, kdy dopředu řekne, co nakreslí, avšak podobnost mezi kresbou a věcí je spíše náhodná.

Období věku 3-4 roky – dítě vstupuje do první fáze předoperačního období. Rozvíjí se představivost a symbolické označování. Dítě přechází od stadia bezobsažných čmáranic do stadia prvotního obrazu, což je první stupeň vědomého zobrazování. Dítě pojmenovává to, co nakreslilo, avšak prvotní výtvarná zobrazení se nemusí podobat skutečnosti.

Období věku 4-5 let – dítě vstupuje do druhé fáze předoperačního myšlení. Rozvíjí se názorné myšlení a pokračuje rozvoj představ. V tomto věku se také rozvíjí kreslířské zobrazování a vytváření ustálených grafických typů. Dítě objekty zobrazuje na základě skutečné podoby, avšak s ohledem na důležitý znak pro dítě samotné. Ztvárnění objektů i figur je detailnější. Figury i objekty jsou zobrazovány pouze z čelního pohledu a jsou řazeny zpravidla vedle sebe na základní čáru.

Období věku 5-6 let – dítě detailněji zobrazuje lidskou postavu (jsou patrné detaily obličeje, dítě kreslí trup, krk však chybí, končetiny nejsou pouhou čarou, mají proporce) a snaží se ji znázornit z profilu. V tomto období děti zachycují ve svých kresbách vztah, situaci. Dítě překonává základní čáru, kdy figury i objekty jsou umístěny v celém prostoru.

V předchozím odstavci jsem stručně shrnula vývoj zobrazovacích schopností dětí předškolního věku. Nyní se zaměřím na typické znaky pro dětskou tvorbu, které uvádí Bezděková et al. (2016):

- **R-princip** – neboli pravoúhlost. Dítě má potřebu rozlišit směrovost a současně si zakládá na pravém úhlu, protože podle něho zaručuje stabilitu konstrukce.
- **Transparence** – neboli „rentgenové vidění“. Dítě zobrazuje i ty předměty nebo jejich části, které jsou ve skutečnosti skryté.
- **Antropomorfismus** – znamená, že zvířata nebo jiné objekty mají lidské rysy.
- **Grafický automatismus** – neboli opakování osvojených tvarů.
- **Grafoidismus** – je naklánění kresby ve směru písma. Tento znak se objevuje pouze v projevu některých dětí.

V této kapitole jsem shrnula poznatky o dětském výtvarném projevu. Myslím si, že je potřeba, aby učitelky v mateřské škole tyto informace znaly, aby mohly dětem nabízet vhodné výtvarné činnosti, a také aby lépe porozuměly jejich tvorbě.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 SADA VÝTVARNÝCH ČINNOSTÍ INSPIROVANÝCH SOUČASNÝM UMĚNÍM

V této kapitole představím sadu šesti výtvarných činností, které jsou inspirovány současným uměním. Každá z činností v sobě skrývá prvky tvorby vybraných současných umělců. Mým cílem nebylo kopírovat díla, nýbrž vzít si z jejich tvorby určité inspirativní podněty, u kterých předpokládám že by děti zaujaly a inspirovaly je k tvorbě. Výtvarné činnosti jsou určené pro děti od 2 do 5 let. Protože jsem pracovala s dětmi v heterogenní třídě, některé činnosti jsem diferencovala tak, aby byly vhodné jak pro starší, tak i pro mladší věkovou kategorii dětí. Výtvarné činnosti jsem projektovala dle témat třídního vzdělávacího programu třídy, ve které jsem činnosti prováděla.

Sadu výtvarných činností jsem realizovala v mateřské škole ve Zlínském kraji. Realizace se uskutečnila v měsíci listopadu, tedy v době mých souvislých praxí. Využila jsem především prostoru v odpoledních hodinách.

Mým prioritním cílem nebylo dětem představit jednotlivé umělce, jednou jsem však jako motivaci použila video přibližující tvorbu Hermana Nitsche. Šlo mi spíše o to ukázat, že současné umění v sobě skrývá spoustu podnětných prvků, kterými se dá při vymýšlení výtvarných činností pro děti inspirovat. Zároveň jsem stavěla na myšlence, že výtvarná výchova není pouze o samotném produktu, který vznikne, ale že primárním je výtvarný proces, při kterém může dítě zažívat pocity uspokojení z tvoření.

3.1 Obecné cíle sady výtvarných činností

Mým primárním cílem je ukázat, že v dílech současných umělců se skrývá spousta velice podnětných a inspirativních prvků, které se dají využít při vymýšlení výtvarných činností pro děti v mateřské škole. Ve svých činnostech také uplatňuji myšlenku, že ve výtvarné výchově by neměl být na prvním místě výsledný produkt, nýbrž samotný výtvarný proces (Kohl, 2009). Myslím si, že v mnoha mateřských školách však stále lpí spíše na výtvarném produktu, který by měl mít určitou podobu, aby mohl být vystaven na nástěnkách. Dalším běžným jevem je ovlivňování představy o výsledném díle ukázkami, které děti mechanicky okopírují nebo nemají možnost vnést do něho něco svého, originálního. Samotný výtvarný proces se tedy staví, jak se říká, na druhou kolej. Při výtvarném procesu však děti mohou prožít pocity uspokojení spojené s tvořením, mohou

popustit uzdu své fantazii, mohou zapojit svou bohatou představivost, mohou se ponořit do svého imaginárního světa, mohou se samy stát umělci.

Co se týče cílů ve vztahu k rozvoji dětí, usiluji nabídkou výtvarných činností především rozvíjet u dětí fantazii a představivost, kreativní myšlení, dále také zručnost, jemnou motoriku. Představit dětem jednotlivé výtvarné techniky, práci s různými výtvarnými materiály a pomůckami. Tím, že velká část výtvarných činností je formou skupinové výuky, nabízím příležitosti také u dětí rozvíjet jejich sociální dovednosti. Chci, aby děti dokázaly pracovat na společném projektu, aby se dokázaly ve skupině domluvit, aby si pomáhaly, aby se každé dítě na tvorbě podílelo a našlo si svou roli. Mým prioritním cílem je, aby děti činnosti zaujaly a bavily je, aby tvořily s chutí, nadšením a vášní. Aby při tvoření měly možnost prožít pocit uspokojení z výtvarného procesu.

3.2 Charakteristika mateřské školy

Mateřská škola se nachází ve Zlínském kraji. Prostory školy jsou členěny na tři třídy. Dvě třídy jsou třídami heterogenními a jsou určeny pro 24 dětí. Třetí třída je homogenní a je určena pro děti s povinnou předškolní docházkou. Celková kapacita mateřské školy je 61 dětí. Jednotlivé třídy jsou rozděleny na hernu, která slouží i jako prostor pro odpočinek dětí, a prostor se stoly. U tříd se také nachází WC, umývárny a šatny. U jednotlivých tříd jsou také výdejny jídel. Před budovou mateřské školy se nachází venkovní hřiště s pískovištěm. Na hrací plochu navazuje zahradní plocha, kterou mateřská škola taktéž využívá, a to například pro pěstování zeleniny a bylinek.

Třída, ve které jsem vykonávala svou souvislou praxi, je velice hezky vybavena. Třída má svou šatnu a také umývárnu s WC. Prostor třídy je rozdělen na několik částí: na hrací kout s kobercem, na kout výtvarný, na místo se stoly, na část s kobercem-herna, která je určena pro odpočinek dětí, ale konají se zde také didakticky zacílené činnosti učitelek. Ve třídě je spousta skříněk a poliček s hračkami, hrami a jinými pomůckami, na které děti bez problému dostanou. Ve třídě jsou také digitální technologie jako pc s reproduktory, interaktivní tabule. Co se týká výtvarných pomůcek, děti mají k dispozici pastelky, voskové pastely, temperové barvy, prstové barvy, štětce, kelímky, ubrusy na stoly, barevné papíry, různé druhy raznic, nůžky. Ve třídě se výtvarné činnosti velice dobře realizovaly, protože zde bylo spousta prostoru. Využívali jsme jak prostor se stoly, tak i volného místa na podlaze. Základní výtvarné pomůcky byly dostačující, specifitější pomůcky jsem si pak obstarávala sama.

Mateřská škola je velice dobře situována, nachází se totiž v blízkosti parku, lesa, plaveckého bazénu, atletického stadionu, zimního stadionu, lezecké stěny, badmintonové a tenisové haly.

3.3 Charakteristika dětí

Sadu výtvarných činností jsem ověřovala v heterogenní třídě, kterou navštěvují děti ve věku od 2 do 5 let. Aby byla možná diferenciací výtvarných činností, vymyslela jsem pro děti tři dvě varianty, jednu pro starší děti (ve věku od 4 do 5 let) a jednu pro mladší děti (ve věku od 2 do 3 let).

Musím říct, že mě překvapilo, že většina dětí měla k výtvarným činnostem dobrý vztah. Do tvoření se zapojovaly s chutí většinou všechny děti. Našly se samozřejmě výjimky, tyto děti jsem však do činností nenutila, snažila jsem je spíše namotivovat, a tím je tak na činnost nalákat. Pokud však ani to nepomohlo, dále jsem děti „nepřemlouvala“ a nechala jsem je volně si hrát. Mým cílem bylo, aby děti tvořily s chutí a radostí, nikoli aby činnosti dělaly s donucením a nechutí.

Většina výtvarných činností byla pojata formou skupinové práce. Děti tedy pracovaly společně na jednom projektu. Musím říct, že jim to nedělalo žádné problémy.

3.4 Popis sady výtvarných činností

V této podkapitole se budu zabývat popisem jednotlivých výtvarných činností. Činnosti budou zpracovány v přehledné tabulce. Zaměřím se na témata z třídního vzdělávacího programu, podle kterých jsem se řídila a dle nich jsem měla činnosti namotivovány. Název integrovaného bloku na měsíc listopad byl Emoce – co dělat, abychom se cítili dobře. Jednotlivými tématy pak byly: Podzimní změny počasí, Svätý Martin, Emoce, Zdravý životní styl. Dále se zde objeví charakteristika dětí, cíle dané činnosti a k nim také příslušné kompetence, pedagogické strategie a pak samotný průběh činnosti.

Také zde zmíním autory, kterými jsem se u jednotlivých činností inspirovala. Popíšu také prvky jejich tvorby, které jsem u výtvarných činností využila. Autory, které bude uvádět jsou umělci, kteří tvoří v současné době a kteří mě svou tvorbou nějakým způsobem zaujali, a proto jsem je zvolila jako inspiraci pro výtvarné činnosti.

3.4.1 Výtvarná činnost č. 1 – Tvoření z přírodnin I

Inspirace tvorbou Andyho Goldsworthyho:

Při této činnosti jsem se nechala inspirovat umělcem Andym Goldsworthym, který je představitelem Land artu, v překladu také krajinné umění. Goldsworthy pro svou tvorbu využívá různé přírodní materiály, od listů, květin, větví, až po kameny, led i sníh. Přírodniny uspořádává dle různých opakujících se motivů, jako jsou linie, spirály, kruhy a díry. Umělec své díla tvoří s ohledem k přírodě, neboť většina jeho děl postupně mizí, splývá s prostředím, ve kterém byla vytvořena. Svoje díla umělec proto vždy dokumentuje pomocí barevných fotografií či videí, komentuje v nich své pohnutky a záměry, uvažuje o místech, kde svá díla vytváří (Theartstory, 2021).

Při tvoření draka budou děti používat různé přírodniny, které si samy nasbírají. Pomocí nich pak vytvoří objekt podle své fantazie, představivosti a zkušenosti. Děti tedy přírodniny uspořádají do určité podoby, což je prvek, který jsem převzala z tvorby Andyho Goldsworthyho. Objekt se bude tvořit z přírodnin a venku, je tedy jasné, že bude podléhat počasí a také času. Zdokumentujeme si ho proto pomocí fotografie. Můžeme vytvořit i cyklus fotografií, který by zaznamenával proměnu objektu v průběhu času.

Tabulka č. 1: Popis výtvarné činnosti č. 1

Téma	Podzimní změny počasí
Tematický blok, celek	Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře
Obsahový rámec	Podzimní změny počasí Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře Dítě a svět
Charakteristika dětí	
<ul style="list-style-type: none"> • Věk dětí: 2–5 let • Činnost je určena pro děti ve věku od dvou do tří let • Genderově i věkově heterogenní třída 	

Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Představit dětem kreativní využití přírodnin • Umožnit dětem realizovat vlastní představu díla • Podpořit spolupráci dětí
Cíle z pohledu dítěte (co má dítě dělat, aby naplnil vaše cíle)	<ul style="list-style-type: none"> • Použít přírodniny k tvorbě dle vlastní fantazie • Vytvořit objekt z přírodnin • Spolupracovat při tvoření
Kompetence	<p>Kompetence k řešení problémů <i>řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost (RVP PV, 2021, s. 11)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Použít přírodniny k tvorbě dle vlastní fantazie • Dítě dokáže vytvořit objekt z přírodnin <p>Sociální a personální kompetence <i>se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy (RVP PV, 2021, s. 12)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže spolupracovat při tvoření
Pedagogická strategie <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: řízená činnost • metody: rozhovor, popis, dovednostně praktické • prostředky a pomůcky: různé přírodniny (listy, kůra, klacíky, jehličí, šípky, kamínky, žaludy, kaštiny) 	
Průběh výstupu Čas: cca 10 až 15 minut <ul style="list-style-type: none"> • S dětmi půjdeme ven, do nedalekého parku. • Děti rozdělím do dvou skupin, na starší (4–5 let) a na mladší (2–3 roky) děti, tato aktivita je určena pro děti mladší, pro děti starší budu mít přichystanou jinou aktivitu. 	

- Namotivuji děti pomocí rozhovoru: zeptám se jich, zda ví, koho pouštíme na podzim, když hodně fouká (předpokládám, že děti uvedou draka). Řeknu, že si vyrobíme draka, ale ne ledajakého, že si ho vyrobíme z přírodnin, které najdou v parku.
- Děti tedy budou mít za úkol vytvořit společného draka z přírodnin, které najdou v parku.
- Děti si začnou sbírat přírodniny a skládat z nich draka, draka budou skládat v altánku, kde je světlá zem, aby byl drak hezky vynikl.
- Až budou mít děti draka hotového, můžu se jich zeptat, např. zda mu daly nějaké jméno, zda si myslí, že se jim drak povedl, jak se jim společně pracovalo.
- Nakonec jejich draka vyfotím, můžeme chodit fotit draka každý týden, aby šlo vidět, jak se v průběhu času mění.

3.4.2 Výtvarná činnost č. 2 – Tvoření z přírodnin II

Inspirace tvorbou Lucie Pec:

V této činnosti jsem se inspirovala Luciou Pec, která se zabývá Landartovým uměním a ve velké míře ji ovlivnila tvorba Andyho Goldsworthyho. Umělkyně tvoří svá díla z přírodnin, které uspořádává dle různých motivů, což má společného právě s Andym Goldsworthym, a následně svá díla fotografuje. Já jsem se inspirovala konkrétně jedním dílem, které vyobrazuje listy spojené pomocí klacíků visící z větve stromu.

Inspirovala jsem se dílem z listů, které připomíná instalaci v podobě ocasu draka.

Tabulka č. 2: Popis výtvarné činnosti č. 2

Téma	Podzimní změny počasí
Tematický blok, celek	Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře
Obsahový rámec	Podzimní změny Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře Dítě a svět

Charakteristika dětí	
<ul style="list-style-type: none"> • Věk dětí: 2–5 let • Činnost je určena pro děti ve věku od čtyř do pěti let • Genderově i věkově heterogenní třída 	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Představit dětem kreativní využití přírodnin v kombinaci s dalšími materiály • Rozvíjet manipulační dovednosti dětí
Cíle z pohledu dítěte (co má dítě dělat, aby naplnil vaše cíle)	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvořit instalaci z přírodnin a jiných materiálů • Pracovat při tvoření s přírodninami a kolíčky
Kompetence	<p>Kompetence k řešení problémů <i>řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost (RVP PV, 2021, s. 11)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže vytvořit instalaci z přírodnin a jiných materiálů <p>Kompetence k učení <i>uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení (RVP PV, 2021, s. 11)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže při tvoření pracovat s přírodninami a kolíčky
Pedagogická strategie	
<ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: řízená činnost • metody: rozhovor, popis, dovednostně praktické • prostředky a pomůcky: různé přírodniny (listy, jehličí, šípky), dřevěné ramínko, provázek, kolíky 	
Průběh výstupu	
<p>Čas: cca 10 až 15 minut</p> <ul style="list-style-type: none"> • S dětmi půjdeme ven, do nedalekého parku. 	

- Děti rozdělím do dvou skupin, na starší (4–5 let) a na mladší (2–3 roky) děti, tato aktivita je určena pro děti mladší, pro děti starší budu mít přichystanou jinou aktivitu.
- Namotivuji děti pomocí rozhovoru: zeptám se jich, zda ví, koho pouštíme na podzim, když hodně fouká (předpokládám, že děti odpoví draka). Řeknu, že ozdobíme dračí ocas pomocí různých přírodnin, které najdeme v parku.
- Děti budou mít za úkol vyzdobit ocas draka (provázky navázané na dřevěném ramínku) pomocí přírodnin, kterou najdou v parku.
- Ramínko dětem pověším nízko na větev stromu.
- Děti budou přírodniny na provázek přidělovat pomocí kolíků.

3.4.3 Výtvarná činnost č. 3 – Tvorba koláže krajiny

Inspirace tvorbou Michala Cihláře:

U této výtvarné činnosti jsem se nechala inspirovat tvorbou Michala Cihláře, konkrétně tedy jeho koláží s názvem *Cáry*, kterou vytvořil pomocí novin. Koláž spočívá v lepení útržků, které mají v konečném důsledku vytvořit obrázek (Hodgeová, 2019).

Prvkem z díla Michla Cihláře s názvem *Cáry*, který jsem využila, je samotná technika koláže, pak také využití novin při tvoření. Techniku koláže jsem si vybrala, protože si myslím, že je pro děti předškolního věku vhodná, a to jak pro děti starší, tak i pro děti mladší. Útržky z novin, letáků, či jiných, mohou děti totiž buď vystříhávat pomocí nůžek, nebo ty děti, které ještě stříhat nezvládají, je mohou trhat. Také lepení pomocí tapetového lepidla není složité, a tak to bez problému zvládnou i menší děti. Technika umožňuje dát dětem při tvoření volnou ruku, nechat je tvořit dle vlastní fantazie, představivosti i zkušenosti.

Tabulka č. 3: Popis výtvarné činnosti č. 3

Téma	Svatý Martin
Tematický blok, celek	Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře

Obsahový rámec	Svatý Martin Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře Dítě a společnost
Charakteristika dětí	<ul style="list-style-type: none"> • Věk dětí: 2–5 let • Genderově i věkově heterogenní třída
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Představit dětem techniku koláže • Podpořit spolupráci ve skupině • Představit dětem kreativní využití odpadového materiálu
Cíle z pohledu dítěte (co má dítě dělat, aby naplnil vaše cíle)	<ul style="list-style-type: none"> • Uspořádat plochu formou koláže • Spolupracovat s ostatními dětmi ve skupině • Použít odpadový materiál při tvoření koláže kreativním způsobem
Kompetence	<p>Kompetence k učení <i>se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům (RVP PV, 2021, s. 11)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže uspořádat plochu formou koláže <p>Sociální a personální kompetence <i>se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy (RVP PV, 2021, s. 12)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže spolupracovat s ostatními dětmi ve skupině <p>Kompetence k řešení problémů <i>řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost (RVP PV, 2021, s. 11)</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže použít odpadový materiál při tvoření koláže kreativním způsobem
<p>Pedagogická strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: skupinová práce • metody: rozhovor, popis, názorně demonstrační, dovednostně praktické • prostředky a pomůcky: noviny, barevné papíry, hedvábný papír, tvrdé čtvrtky A2, tapetové lepidlo, lepidlo v tyčince, ruličky od toaletního papíru, pastelky 	
<p>Průběh výstupu</p> <p>Čas: cca 15 až 20 minut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Připravím si pomůcky na stůl, na ostatní dva stoly dám ubrusy. • Namotivuji děti, zeptám se jich, zda si pamatují, o kom se celý týden bavíme, ten, co jezdí na bílém koni. Děti odpoví, svatý Martin. Řeknu jim, že svatý Martin k nám ještě nepřišel, že ještě cestuje krajinou na svém bílém koni. A že my si krajinu, kterou svatý Martin projíždí vytvoříme. Vytvoříme si ji pomocí techniky koláže. • Dále dětem vysvětlím, v čem spočívá technika koláže. Že si budou stříhat nebo trhat papír a lepit je na velký papír, na kterém pomocí kousků papírů vytvoří krajinu. Že poté do krajiny mohou i něco nakreslit. Zeptám se jich, co všechno může svatý Martin vidět, když projíždí krajinou. • Děti rozdělím na dvě skupiny, podle věku, aby každá skupinka byla věkově vyrovnaná. Každá skupina bude pak pracovat u svého stolu, pro pomůcky (noviny, barevné papíry) si bude chodit ke stolu s pomůckami, lepidlo dětem naliji do misek. • Dále začnou děti tvořit krajinu, kterou projíždí svatý Martin. Až budou mít dílo hotové mohou nám ho popsat. • Až budou mít děti krajinu hotovou, zeptám se jich, co se v jejich krajině nachází, zda se jim jejich práce líbí, jak se jim společně pracovalo. 	

3.4.4 Výtvarná činnost č. 4 – Tvorba abstraktního obrazu

Inspirace tvorbou Hermanna Nitsche:

Hermann Nitsch je rakouský umělec. Umělec je znám tím, že své obrazy vyhotovuje na obrovská plátna. Plátna bývají obvykle položena na zem, což umělci umožňuje vylévat na ně barvy a následně s nimi ještě pracovat. Umělec i se svými pomocníky tak po plátnech

například chodí, čímž vytváří otisky, roztírá barvu pomocí rukou či jiných pomůcek. Je zde tedy vidět přímý kontakt s plátnem a barvou (Hodgeová, 2014).

Tímto umělcem jsem se inspirovala, protože se mě zaujal přímý kontakt malíře s plátnem a barvou. To je prvek, který jsem ve své činnosti využila, přímý kontakt s barvou. Děti tak při tvoření budou mít možnost dílo tvořit doslova svými rukama. Budou si moci barvu natřít na ruce a vytvářet tak své otisky, roztírat barvu na papíře pomocí svých rukou nebo použít jiné netradiční pomůcky. Ponechám dětem volnost při jejich uměleckém vyjadřování, dám jim možnost vymýšlet kreativní způsoby malby, nechám je, aby do malby přenesly své pocity a prožitky.

Tabulka č. 4: Popis výtvarné činnosti č. 4

Téma	Emoce
Tematický blok, celek	Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře
Obsahový rámec	Emoce Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře Dítě a jeho psychika – sebepojetí, city, vůle
Charakteristika dětí	
<ul style="list-style-type: none"> • Věk dětí: 2–5 let • Genderově i věkově heterogenní třída 	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Představit dětem netradiční způsoby malby • Podpořit u dětí vymýšlení vlastních způsobů malby • Podpořit u dětí vyjádření emocí prostřednictvím malby • Podpořit spolupráci ve skupině
Cíle z pohledu dítěte (co má dítě dělat, aby naplnil vaše cíle)	<ul style="list-style-type: none"> • Využít netradiční způsoby malby • Vymyslet vlastní originální způsoby malby • Vyjádřit emoce prostřednictvím malby • Spolupracovat s ostatními dětmi ve skupině
Kompetence	Kompetence k řešení problémů

	<p><i>řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost (RVP PV, 2021, s. 11)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže využít netradiční způsoby malby • Dítě dokáže vymyslet vlastní originální způsoby malby <p>Komunikativní kompetence</p> <p><i>se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) (RVP PV, 2021, s. 12)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže vyjádřit emoce prostřednictvím malby <p>Sociální a personální kompetence</p> <p><i>se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy (RVP PV, 2021, s. 12)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě se dokáže spolupracovat s ostatními dětmi ve skupině
<p>Pedagogická strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: skupinová práce • metody: rozhovor, popis, názorně demonstrační, výtvarná hra • prostředky a pomůcky: tvrdé čtvrtky A1, ubrusy, temperové barvy/prstové barvy, vatové tamponky, dřevěná kladívka, vatové tyčinky, houbičky, ruličky od toaletního papíru, masážní míček, bublinková folie, folie na potraviny 	
<p>Průběh výstupu</p> <p>Čas: cca 15 až 20 minut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Připravím si všechny pomůcky, na zem dám ubrusy a na ně papíry, také připravím barvy a ostatní pomůcky. • Pustím dětem video, na kterém bude ukázáno tvoření Hermanna Nitsche. • Řeknu dětem, že si zahrajeme na malíře a že si společně vytvoříme obraz. 	

- Ukážu dětem, které pomůcky mohou při tvoření použít, a jak je použijí.
- Dále rozdělím děti na dvě skupiny, dle věku, aby každá skupina byla věkově vyrovnaná, každá skupina bude pracovat na svém díle.
- Děti začnou tvořit, při tvorbě budou moci využít různé pomůcky – houbičky, vatové tamponky s dřevěným kladívkem (tady využijí děti tzv. splash painting, nanesou barvu na papír, položí na ni vatový tamponěk a udeří do něj pomocí kladívka), vatové tyčinky, bublinkovou folii, potravinářskou folii, ruličku od toaletního papíru (těmito pomůckami mohou děti vytvářet otisky), v poslední řadě mohou také samozřejmě využít i své ruce (mohou si na ně nanést barvu a dělat jejich otisky, mohou roztírat barvu pomocí rukou).
- Až budou mít děti dílo hotové, zeptám se jich, zda se jim jejich dílo líbí, jak se jim vytvářelo, s čím se jim líbilo pracovat.
- Děti se také mohou podívat na dílo druhé skupinky.

3.4.5 Výtvarná činnost č. 5 – Sestavení menu

Inspirace tvorbou Daniela Spoerriho:

Při této činnosti jsem se inspirovala tvorbou Daniela Spoerriho, konkrétně jeho asamblážemi tvořenými nejčastěji ze zbytků jídel, různého nádobí a příborů. Techniku asambláže můžeme charakterizovat jako spojování různých, často každodenních či nalezených předmětů v umělecká díla (Hodgeová, 2019).

Při činnosti jsem využila prvky asambláží Daniela Spoerriho, k jejichž tvorbě využívá zbytky jídel, různé nádoby a příbory. Děti budou mít možnost vytvořit své vlastní dílo, které je inspirované umělcovým námětem. Dále jsem také využila samotnou podstatu techniky asambláže. Dětem dám pro tvoření jejich menu k dispozici různé obyčejné předměty každodenní potřeby, jako například plata od vajec, vršky od PET lahví, vatové tamponky či korálky. Pro děti jsem činnost přizpůsobila, a to v tom smyslu, že k sobě jednotlivé předměty nebudou nijak připojovat, budou je pouze skládat do plata od vajec, které bude představovat talíř či ták.

Tabulka č. 5: Popis výtvarné činnosti č. 5

Téma	Zdravý životní styl
-------------	---------------------

Tematický blok, celek	Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře
Obsahový rámec	Zdravý životní styl Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře Dítě a jeho tělo
Charakteristika dětí	
<ul style="list-style-type: none"> • Věk dětí: 2–5 let • Činnost je určena pro 4 až 5 leté děti • Genderově i věkově heterogenní třída 	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Představit dětem kreativní využití běžných předmětů a uplatnit princip asambláže • Rozvíjet představivost dětí
Cíle z pohledu dítěte (co má dítě dělat, aby naplnil vaše cíle)	<ul style="list-style-type: none"> • Uspořádat běžné předměty do prostorové kompozice • Představit své dílo
Kompetence	<p>Kompetence k řešení problémů</p> <p><i>řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost (RVP PV, 2021, s. 11)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže použít kreativně běžné předměty při tvoření • Dítě dokáže představit své dílo
Pedagogická strategie	
<ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: individualizovaná činnost • metody: rozhovor, popis, dovednostně praktické • prostředky a pomůcky: plata od vajec, korálky, brčka, provázky, vatové tamponky, vatové tyčinky, vršky od PET lahví 	
Průběh výstupu	
Čas: cca 15 minut	
<ul style="list-style-type: none"> • Připravím si potřebné pomůcky na stůl. 	

- Rozdělím děti na dvě skupiny, na děti starší (4–5 let), na děti mladší (2–3 let).
- Tato aktivita je určená pro děti ve věku od 4 do 5 let.
- Řeknu dětem, že si budeme hrát na kuchaře a něco dobrého si uvaříme.
- Děti si půjdou sednout ke stolu, kde jim představím činnost – každému dítěti dám plato od vajec, řeknu jim, že plato od vajec je talíř nebo tác. Představím dětem všechny pomůcky, které mají pro tvoření k dispozici. Řeknu, že do plata od vajec uvaří, poskládají nějaké jídlo, můžu se dětí zeptat, co mají rady. Aby děti lépe pochopily, můžu jim například ukázat nastříhané kousky provázků a říct jim, že mohou představovat například špagety.
- Děti se pustí do práce, budou vytvářet své vlastní menu, na plato od vajec poskládají s pomocí pomůcek, které mají k dispozici své jídlo, děti tedy nebudou nic lepit, budou pouze vkládat a skládat.
- Až budou mít děti své menu hotové, zeptám se jich, co dobrého uvařily, mohou nám svůj výtvar popsat.

3.4.6 Výtvarná činnost č. 6 – Vaření barvami

Inspirace tvorbou Gerharda Richtera:

V této činnosti jsem se inspirovala tvorbou Gerharda Richtera. Tento umělec maluje především abstraktní obrazy, neboť v nich spatřuje energii a svobodu. Dalším důvodem, proč se zabývá právě tímto způsobem malby je to, že při tvoření abstraktních obrazů může zkoumat své vnitřní pocity. Umělec používá rozličné materiály, aby tak dosáhl náhodných detailů a textur. Při tvorbě barvu volně rozmazává, odstraňuje a protáčí (Hodgeová, 2014).

V činnosti jsem využila zejména barevnosti jeho děl, ale také způsobu nanášení barvy a svobody jeho výtvarného vyjadřování. Richter barvy různě rozmazává a protáčí. Inspirovala mě textura jeho díla s názvem *Bez názvu (šedá)*, na kterém si můžeme všimnout různých smyček a zákrut. Děti budou při činnosti nanášet barvy pomocí vatové tyčinky krouživými pohyby, jako by míchaly vařečkou. Děti si tak budou při činnosti uvolňovat zápěstí, a to právě pomocí krouživých pohybů. Další prvek tvorby Gerharda Richtera v činnosti je svoboda. Děti budou moci barvy nanášet dle své libosti, představivosti a fantazie.

Tabulka č. 6: Popis výtvarné činnosti č. 6

Téma	Zdravý životní styl
Tematický blok, celek	Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře
Obsahový rámec	Zdravý životní styl Naše emoce – co dělat, abychom se cítili dobře Dítě a jeho tělo
Charakteristika dětí	
<ul style="list-style-type: none"> • Věk dětí: 2–5 roky • Činnost je určena pro 2 až 3 leté děti • Genderově i věkově heterogenní třída 	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Představit dětem netradiční způsob nanášení barev • Podpořit uvolňování zápěstí dětí
Cíle z pohledu dítěte (co má dítě dělat, aby naplnil vaše cíle)	<ul style="list-style-type: none"> • Tvořit pomocí vatové tyčinky • Malovat pomocí krouživých pohybů
Kompetence	<p>Kompetence k řešení problémů <i>řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost (RVP PV, 2021, s. 11)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže tvořit pomocí vatové tyčinky <p>Kompetence k učení <i>uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení (RVP PV, 2021, s. 11)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže malovat pomocí krouživých pohybů
Pedagogická strategie	
<ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: individualizovaná činnost 	

- **metody:** rozhovor, popis, názorně demonstrační, výtvarná hra
- **prostředky a pomůcky:** temperové barvy, vatové tyčinky, tvrdý papír vystřižený do kruhu, ubrus

Průběh výstupu

Čas: cca 10 až 15 minut

- Dám na stůl ubrus a připravím si pomůcky na stůl (barvy, vatové tyčinky).
- Rozdělím děti na dvě skupiny, na děti starší (4–5 let), na děti mladší (2–3 let).
- Tato aktivita je určená pro děti ve věku od 2 do 3 let.
- Řeknu dětem, že si budeme hrát na kuchaře a něco dobrého si uvaříme.
- Děti si půjdou sednout ke stolu, kde jim představím činnost – každému dítěti dám hrnec (papír vystřižený do kruhového tvaru) a vatovou tyčinku, která bude představovat vařečku. Řeknu dětem, že si pomocí barev něco dobrého uvaříme. Že papír v kruhovém tvaru je hrnec a vatová tyčinka je vařečka. Ukážeme si, jak se míchá vařečkou v hrnci.
- Děti se pustí do práce, budou pomocí barev a vatové tyčinky vařit své jídlo (vatovou tyčinkou budou dělat krouživé pohyby, jako by míchaly, budou používat barvy dle své libosti).
- Až budou mít děti své jídlo hotové, popíšu nám ho.

3.5 Realizace sady výtvarných činností

Zde se zaměřím na samotnou realizaci výtvarných činností. Činnosti jsem si vyzkoušela v mateřské škole ve Zlínském kraji. A to konkrétně ve třídě, ve které byly děti ve věku od dvou do pěti let. Realizace proběhla v měsíci listopadu, tedy v době mých souvislých praxí. Při realizaci činností byla i paní učitelka, která měla v onen týden odpolední směnu. Paní učitelky mi byly vždy velmi nápomocné, nabízely mi k vypůjčení pomůcky, také mi při činnostech pomáhaly.

Výtvarných činností se účastnily děti všech věkových kategorií, tedy děti od dvou do pěti let. Činnosti byly připraveny a diferencovány tak, aby byly vhodné pro všechny děti. Musím říct, že mě překvapilo, že většina dětí měla kladný vztah k výtvarné činnosti a zapojovala se do nich s radostí. Při činnostech jsem využívala pomůcky ze samotné mateřské školy, některé speciální pomůcky jsem si samozřejmě obstarala sama.

V následujících podkapitolách popíšu realizaci jednotlivých výtvarných činností. Obsahem bude také fotografická dokumentace pořízená při samotné realizaci. Myslím, že je nutné říci, že veškeré fotografie byly pořízeny se souhlasem mateřské školy.

3.5.1 Realizace činnosti č. 1

Tato činnost byla realizována v prvním týdnu mé praxe spolu s činností č. 2. Na první listopadový týden připadalo téma *Drak (podzimní změny počasí)*. Tato činnost byla určena pro děti ve věku od 2 do 3 let.

Výtvarná činnost neproběhla dle mého původního plánu, nastalo pár změn. První, velmi zásadní změnou, byla změna prostředí, ve kterém činnost proběhla. Původně jsem měla naplánované, že bude realizována venku, v parku. Z důvodu nepříznivého, chladného a deštivého počasí, a také z důvodu, že paní učitelky v odpoledních hodinách s dětmi nechodí ven, jsem ji musela přesunout do třídy. Různorodé přírodniny jsem tak předem nasbírala a přinesla dětem do mateřské školy. Přírodniny děti natolik zaujaly, že jsme si je společně, ještě před samotným tvořením, prohlédli a pojmenovali. Musím říct, že jsem byla překvapená ze zvědavosti a zájmu dětí o samotné přírodniny. Další velmi výraznou změnou byla věková kategorie dětí, se kterými jsem činnost prováděla. Jak jsem už zmiňovala, činnost byla určena pro děti ve věku od 2 do 3 let. Když jsem však dětem činnost představovala, zaujala je natolik, že ji chtěli dělat všichni. Nechtěla jsem toto zaujetí nějak přerušovat, a tak jsem je nechala tvořit. Poslední změnou bylo to, že jsme propojili obě činnosti realizované tento den. Děti neudělaly objekt v podobě draka ocas, a tak nás napadlo dát instalaci k objektu. Myslím, že to byl velmi dobrý nápad, protože jsme obě činnosti velmi nenásilným způsobem propojili. Objekt v podobě draka děti tvořily na zemi, která měla světlou barvu, objekt z ní tedy hezky vystupoval.

Poznámka k obrázku č. 1 – chlapec na fotografii tvořící obrys draka byl nejstarší ze všech dětí. Přirozeně se chopil práce a zobrazil tvar. Ostatní děti pak dotvářely objekt pomocí přírodnin.

Obrázek č. 1: Chlapec skládající obrys draka

Obrázek č. 2: Děti tvořící objekt z přírodnin

Poznámka k obrázku č. 2 – na fotografii můžeme vidět uplatnění různorodých přírodnin v tvorbě. Děti si mohly při tvoření všimnout kontrastu přírodních materiálů s podlahou.

Obrázek č. 3: Děti vybírající si přírodniny

Obrázek č. 4: Proces tvorby

Obrázek č. 5: Detail objektu

Obrázek č. 6: Výsledné dílo

Poznámka k obrázku č. 6 – na fotografii se nachází dokončený objekt z přírodnin spolu s instalací. Obě činnosti se velice nenásilným způsobem propojily, a vzniklo tak jedno celistvé dílo.

3.5.2 Realizace činnosti č. 2

Druhou realizovanou činností bylo tvoření instalace pomocí přírodnin. Tato činnost byla určena pro děti ve věku od 4 do 5 let. Proběhla v prvním týdnu mé praxe, ve kterém jsme měli za téma *Drak (podzimní změny počasí)*. Spolu s tvořením z přírodnin byla realizována taky činnost č. 1, která byla určena pro mladší děti ve věku od 2 do 3 let.

Musím říct, že činnost proběhla značně jinak, než jsem měla původně naplánované. První, velmi významná změna, bylo prostředí, ve kterém činnost probíhala. Původně totiž měla být realizována venku, v parku. Z důvodu špatného, chladného a deštivého počasí a také z toho důvodu, že paní učitelky s dětmi v odpoledních hodinách už nechodí ven, jsem musela činnost přesunout do třídy. Rozličné přírodniny jsem proto předem nasbírala sama a přinesla do mateřské školy. Vložila jsem je do krabice, aby měly děti přehled, co vše mají pro své tvoření k dispozici. Druhou změnou byla věková kategorie dětí, se kterou jsem při této činnosti pracovala. Původně byla činnost určena pro děti ve věku od 4 do 5 let. Všechny děti měly však o tuto činnost, ale i o skládání objektu z přírodnin takový zájem, že jsem nechala dělat obě činnosti všechny děti. Ještě před samotným tvořením jsem dětem

ukázala přírodniny a společně jsme si je prohlédli a pojmenovali. Ramínko s provázky (dračím ocasem) jsem umístila na tabuli tak, aby na něj všechny děti dostaly a mohly připevňovat přírodniny. Další změnou bylo použití jiných kolíčků, kterými děti jednotlivé přírodniny připínaly. Měla jsem připraveny dřevěné kolíčky menší velikosti. V průběhu činnosti jsem však zjistila, že nejsou příliš vhodné, dětem se s nimi špatně manipulovalo a při manipulaci se také rozpadaly. Paní učitelka naštěstí velmi rychle reagovala a dala mi k dispozici klasické, plastové kolíčky na prádlo. Po dokončení instalace jsme si výtvar společně prohlédli, a protože děti zapoměly objektu v podobě draka z přírodnin udělat ocas, spojili jsme tyto dvě činnosti dohromady a vytvořily tak jedno dílo.

Byla jsem nadšená, když jsem viděla, že děti činnost zaujala, a že ji dělaly opravdu s chutí a radostí.

Obrázek č. 7: Prohlížení a pojmenovávání přírodnin

Obrázek č. 8: Chlapec tvořící instalaci

Obrázek č. 9: Dívka tvořící instalaci

Obrázek č. 10: Transport instalace

Poznámka k obrázku č. 11 – na fotografii můžeme vidět hotové dílo dětí. Jsou zde propojeny dvě činnosti, tvorba objektu a tvorba instalace.

Obrázek č. 11: Hotové dílo

3.5.3 Realizace činnosti č. 3

Činnost byla realizována ve druhém týdnu mé praxe. Téma tohoto týdne bylo *Svatý Martin*. Děti tak vytvářely krajinu, kterou za námi jede Svätý Martin, pomocí techniky koláže. Činnost byla určena pro děti ve věku od 2 do 5 let, tedy pro všechny děti.

Činnost proběhla, dá se říct dle plánu. Využila jsem skupinovou práci, kdy jsem děti rozdělila na dvě skupiny, tak aby každá skupina byla věkově vyrovnaná. Nejdříve jsem dětem vysvětlila, co budou dělat, a co je to technika koláže. Dětem jsem dala k dispozici noviny, barevné papíry i ruličky od toaletního papíru. Kousky papíru pak děti lepily na papír pomocí tapetového lepidla, které jsem jim dala do misek. Všimla jsem si, že některé děti používaly příliš mnoho lepidla, a tak jsem je musela trochu korigovat. Myslím, že děti činnost zpočátku zaujala, po nějaké chvíli a pár nalepených kouscích papírů si však některé děti chtěly jít hrát, v čemž jsem jim nebránila. Koláže jsme tak první den nedodělali a pokračovali jsme v tvoření následující den. V průběhu tvoření jsem si všimla dívky, která si vzala barevný papír a začala si z něho vystříhávat kousky, které následně lepila na papír. Nebylo to sice na společný výtvar, ale viděla jsem, že to dívka dělala se zaujetím, a že pochopila podstatu techniky koláže.

Následující den jsem koláž dodělávala se dvěma chlapci v době, kdy ostatní děti ještě odpočívaly. Chlapce zaujaly ruličky od toaletního papíru, které při svém tvoření také využili.

Vytvořili z nich tunel a z nastříhaných ruliček udělali kamery, které byly umístěny na tunelu. S jedním chlapcem jsem si o koláži povídala a říkal a předváděl mi, jak bude Svatý Martin jezdit po tunelu. Velice mě potěšilo nadšení chlapců z jejich nápadu vytvořit tunel. Jakmile byla koláž krajiny hotová, zbývalo jenom krajinu symbolicky zasněžit pomocí hedvábného papíru. Tohoto úkonu se už účastnila většina dětí. Při této činnosti jsem si všimla chlapce, kterého velmi zaujalo lepení hedvábného papíru. Natrhané kousky lepil na sebe a vytvářel tak vrstvy, které připomínaly hromadu sněhu. Chlapce to natolik zaujalo, že u stolu zůstal sám a vůbec si toho nevšiml.

Musím říct, že zpočátku jsem byla z činnosti trochu rozpačitá, protože děti po chvíli tvoření odcházely a chtěly si jít hrát. Viděla jsem tam však i světlé okamžiky. A to u dívky, která si stříhala kousky papíru a pak je lepila. Viděla jsem, že to dělala opravdu se zaujetím a chutí. Dále mě potěšili chlapci, kteří vytvořili tunel pomocí ruliček od toaletního papíru. Nápad měli promyšlený a šlo vidět, že tvořily s chutí a radostí. Zaujal mě také chlapec, který s trpělivostí a zájmem lepil kousky hedvábného papíru na sebe.

Obrázek č. 12: Dívka zaujatá tvořením

Poznámka k obrázku č. 12 – dívka na fotografii vystřihává kousky barevného papíru. Ty následně uspořádala a lepila na papír. Dívku technika koláže zaujala a vytvořila své dílo.

Obrázek č. 13: Děti tvořící koláž krajiny

Obrázek č. 14: Chlapci tvořící tunel

Poznámka k obrázku č. 14 – na fotografii můžeme vidět chlapce, kteří vytváří tunel z ruliček od toaletního papíru. Dokonce udělali i kamery na tunelu. Projevila se zde představivost a fantazie chlapců.

Obrázek č. 15: Děti lepící hedvábný papír

Poznámka k obrázku č. 15 – děti na fotografii lepí hedvábný papír na koláž krajiny a tím ji symbolicky zasněžují.

Obrázek č. 16: Chlapec lepící hedvábný papír

Poznámka k obrázku č. 16 – chlapec na fotografii lepil kousky papíru na sebe, vytvářel tak vrstvy, které připomínaly hromady sněhu. Chlapec byl při činnosti velmi soustředěný, nedokázal ho vyrušit ani okolní hluk.

Obrázek č. 17: Koláž představující krajinu

3.5.4 Realizace činnosti č. 4

Čtvrtou realizovanou činností byla tvorba abstraktního obrazu pomocí různých netradičních pomůcek. Tato činnost se uskutečnila ve třetím týdnu mé praxe. V tomto týdnu jsme se zabývali tématem *Emoce*. Činnost byla určena pro děti ve věku od 2 do 5 let, tedy pro všechny děti.

Činnost proběhla podle plánu. Myslím, že dokonce předčila i moje očekávání. Dětem jsem nejdříve jako motivaci pustila video, na kterém umělec Hermann Nitsch tvořil své dílo spolu se svými pomocníky. Musím říct, že mě velmi překvapilo, že děti video zaujalo a že ho zajímavě komentovaly. Objevovaly se např. reakce: „Co to tam dělají?“ „Oni tam malují.“ „On vylévá barvu na zem.“ „Oni chodí po barvě.“ Dětem jsem vysvětlovala, že je to malíř a ostatní jsou jeho pomocníci. Po přehrání videa jsem dětem řekla, že si zahrajeme na malíře a vytvoříme obraz. Papíry jsem položila na zem na ubrus, aby se k němu mělo možnost dostat každé dítě. Dětem jsem ukázala všechny pomůcky, které ke svému tvoření mohly využít. Chtěla jsem děti rozdělit na dvě skupiny, ale děti se samy přirozeně rozdělily na skupinu, ve které byly dívky a na skupinu chlapců. Líbilo se mi, že to vyplynulo nějak samo, přirozeně, že to nebylo nucené a iniciovaly to samotné děti. Aby se dětem lépe pracovalo, pustila jsem jim do pozadí hudbu. Děti při tvoření využívaly všemožné pomůcky, které měly k dispozici a u některých vymyslely opravdu originální způsoby využití. Dala jsem například k dispozici ruličku od toaletního papíru, které se chopil chlapec. Chlapec ji využil jako válec, dal na papír barvu a rozválel ji právě pomocí ruličky. Byla jsem nadšená z toho, že vymyslel sám tak originální způsob nanášení barvy. Viděla jsem, že to chlapce bavilo, do tvorby byl ponořený a vůbec mu nevadilo, že má ruce od barev. Děti dále

využívaly houbičky, kterými roztíraly barvy. Také vatové tyčinky, pomocí nichž vytvářely různé spirály a zákruty. Vatové tamponky spolu s dřevěným kladívkem, kdy na papír daly barvu, položily na ni tamponek a kladívkem do něj udeřily, a vznikl tak stříkanec. Vytvářely otisky pomocí rehabilitačního míčku s bodlinami, bublinkové folie, potravinové folie a také pomocí vlastních rukou.

Dílo se dívkám i chlapcům velice povedlo. Dívky měly obraz tvořen jemnějšími, tlumenějšími barvami. Chlapci naopak využily výraznější barvy. Tato činnost ve mně vyvolala velice pozitivní pocity, protože byla přirozená a nenucená od začátku až do konce. Myslím, že děti opravdu zaujala, a že svůj společný obraz tvořily s radostí a zájmem. Dle mého názoru se dětem líbilo, že mohly nanášet barvy na papír dle jejich libosti, fantazie a představivosti. Nikdo jim neříkal, co a jak mají dělat. Pouze jim byla představena nabídka, kterou mohly, ale nemusely využít. Dětem tak byl dán prostor pro jejich svobodné výtvarné vyjádření. Mohly samy vymýšlet kreativní způsoby nanášení barev a vložit do obrazu něco svého, jedinečného.

Obrázek č. 18: Chlapci v procesu tvoření

Poznámka k obrázku č. 18 – na fotografii můžeme vidět chlapce v procesu tvoření jejich obrazu. Můžeme si všimnout, že chlapci k nanášení barvy používají houbičky a také otisky vlastních rukou a otisky pomocí potravinářské folie. Děti se při tvoření mohly svobodně výtvarně vyjadřovat.

Obrázek č. 19: Dívky v procesu tvoření

Poznámka k obrázku č. 19 – na fotografii můžeme vidět dívky tvořící abstraktní obraz. Jedna dívka pro nanášení barvy používá houbičku. Druhá dívka si vybrala vatovou tyčinku, pomocí které dělala různé spirály a zákruty.

Obrázek č. 20: Chlapec vytvářející otisky pomocí folie

Poznámka k obrázku č. 20 – na fotografii vidíme chlapce, který vytváří otisky pomocí bublinkové a potravinářské folie. Chlapec si mohl všimnout, že každý materiál vytváří odlišné barevné stopy.

Obrázek č. 21: Chlapec nanášející barvu ruličkou

Poznámka o obrázku č. 21 – na fotografii si můžeme všimnout chlapce, který nanáší barvu na papír pomocí ruličky od toaletního papíru. Chlapec tuto metodu vymyslel, a pak ji po něm opakovaly i ostatní děti.

Obrázek č. 22: Chlapec vytvářející otisky rukou

Poznámka k obrázku č. 22 – chlapec na fotografii patří mezi nejmladší děti ve třídě, jsou mu dva roky. Chlapce nadchlo zanechání barevné stopy pomocí otiskování vlastní ruky.

Obrázek č. 23: Hotový obraz dívek

Obrázek č. 24: Hotový obraz chlapců

3.5.5 Realizace činnosti č. 5

Pátou realizovanou činností bylo tvoření menu dětí z různých běžných předmětů. Činnost jsem dělala v posledním týdnu mé praxe, spolu s činností č. 6. V tomto týdnu jsme měli téma *Zdravý životní styl*. Činnost byla určena pro děti ve věku od 4 do 5 let.

Činnost proběhla dle mého plánu. Děti jsem namotivovala tím, že si budeme hrát na kuchaře. Ze začátku byl problém v organizaci. Děti, pro které byla činnost určena, se posadily ke stolu, který jsem připravila pro mladší děti. Jeden chlapec odmítl si sednout ke druhému stolu, a tak jsem mu musela vysvětlit, že oni nebudou potřebovat ubrus, protože nebudou pracovat s barvami. Nakonec se naštěstí vše vyřešilo. Dětem jsem ukázala všechny pomůcky, které při tvoření mohou používat. Dala jsem každému plato od vajec, které představovalo talíř či ták a vysvětlila jsem jim podstatu činnosti. Děti si měly vybrat materiály, které jim připomínají oblíbené jídlo a uspořádat je na proložku. Všimla jsem si, že některé děti zpočátku nepochopily, co mají dělat. Podívaly se však na to, co dělají druhé děti a činnost pochopily. Za dětmi jsem v průběhu chodila a ptala jsem se jich, co tvoří, a snažila se jim představovat, co vše ještě mohou použít. Děti nejvíce pro tvoření využívaly korálky, vršky od PET lahví a vatové tamponky.

Zprvu jsem se bála, protože děti vypadaly, že neví, co mají dělat. Nakonec však každý pochopil a do tvoření díla se zabral se zaujetím a trpělivostí. Překvapil mě i chlapec, který jen tak u něčeho dlouho nevydrží, že své dílo tvořil dobrovolně, a dokonce i se zaujetím. Také mě potěšil chlapec, pro kterého si v průběhu tvoření došla maminka a byl smutný, že si své dílo nemohl dokončit. Na druhý den se ptal, zda si ho může dotvořit. Každý po vytvoření své dílo představil a popsal. Děti vytvořily například tyto jejich oblíbená jídla: řízek s kaší a třešňovým kompotem, špenát s bramborami, brambory a kaše,

ovocný salát. Dětem jsem jejich výtvary dala na výstavku. Děti se pak mohly podívat na výtvary své, ale i ostatních, a navzájem si svá díla představit a popsat.

Obrázek č. 25: Děti na počátku tvoření

Poznámka k obrázku č. 25 – na fotografii jsou děti na začátku jejich tvoření. Můžeme si všimnout, že některé jsou zmatené a neví, co mají dělat, a tak se dívají kolem sebe. Děti však nakonec pochopily, jak mají postupovat a začaly tvořit.

Obrázek č. 26: Chlapec soustředící se na tvoření

Poznámka k obrázku č. 26 – chlapec na fotografii tvoří své dílo. Rozhodl se využít korálky. Svoje dílo pojmenoval jako řízek s kaší a třešňovým kompotem.

Obrázek č. 27: Děti v procesu tvorby

Poznámka k obrázku č. 27 – na fotografii si můžeme všimnout dětí, které vytváří svá díla pomocí různých materiálů. Děti pro své tvoření využily především vršky od PET lahve a korálky, ale také vatové tamponky.

Obrázek č. 28: Chlapec představující své dílo

Poznámka k obrázku č. 28 – na fotografii vidíme chlapce, který představuje své dílo. Tento chlapec vytvořil pomocí vršků od PET lahve dílo, které pojmenoval jako ovocný salát.

Obrázek č. 29: Hotová díla dětí

3.5.6 Realizace činnosti č. 6

Poslední realizovanou činností bylo vaření pomocí barev. Činnost proběhla v posledním týdnu mé praxe spolu s činností č. 5. V tomto týdnu jsme se zabývali tématem *Zdravý životní styl*. Činnost byla určena pro mladší děti ve věku od 2 do 3 let.

Činnost proběhla dle mého původního plánu. Děti jsem namotivovala na to, že si zahrajeme na kuchaře a že si něco uvaříme. Budeme však vařit pomocí barev. Každému dítěti jsem dala papír v kruhovém tvaru, který představoval hrnec, a vatovou tyčinku, která představovala vařečku. Při popisování činnosti mi velmi pomohl chlapec, který vatovou tyčinkou začal intuitivně dělat krouživé pohyby na papíru, jako by míchal. Chlapec se tedy stal, dá se říct, mým figurantem a ostatním dětem ukazoval, jakým způsobem budou nanášet barvy a pomyslně s nimi vařit. Jakmile jsem dětem dala do misek barvy, začaly tvořit. Myslím, že děti činnost zaujala a bavila je. Některé děti chtěly dokonce uvařit i více jídel, což jim bylo samozřejmě umožněno. V průběhu výtvarné činnosti děti mohly pozorovat, jak barvy míchají, vrství. Děti, které při činnosti nebyly přítomny a na druhý den viděly, co jejich kamarádi tvořily, si chtěly činnost také vyzkoušet, což mě velice potěšilo.

Musím říct, že děti vařily svá jídla s radostí, chutí a zaujetím. Překvapilo mě, že i ty nejmenší děti dokázaly pojmenovat, co pomocí barev uvařily. Každého dítěte jsem se na to zeptala a s pomocí paní učitelky jsem jim název jejich jídla napsala. Velice mě překvapila dvouletá holčička, která měla své jídlo perfektně vymyšlené. Dělal borůvkový dort a napadlo ji na něho dát i jahodu z vršku od PET lahve, který jsem pak pomocí tavné pistole nalepila. Pobavila mě také holčička, která mi své jídlo popsala jako cibulku s cukrem a musím říct, že i kombinace barev tomu hezky odpovídala. Dále se objevovaly tyto jídla: donut nebo dýňová polévka a také dort.

Obrázek č. 30: Tvořící děti

Poznámka k obrázku č. 30 – na fotografii můžeme vidět děti, které tvoří svá jídla. Děti si tyčinkami, které představují vařečku, nabírají barvu z misek a nanáší ji na papír kruhové tvaru, který představuje hrnec, pomocí krouživých pohybů, spirál a zákrut. Děti si tak při tvoření uvolňovaly zápěstí.

Obrázek č. 31: Dívka v procesu vaření barvami

Poznámka k obrázku č. 31 – dívka na fotografii tvoří borůvkový dort, čemuž odpovídá i barva. Dívka mohla při tvoření pozorovat vrstvení a texturu barvy.

Obrázek č. 32: Děti tvořící své jídlo

Obrázek č. 33: Vytvořené malby I

Poznámka k obrázku č. 33 – na fotografii vidíme hotová díla dětí. Úplně vlevo je uvařený dort tříletým chlapcem. Uprostřed se nachází dýňová polévka vytvořená dvouletým chlapcem. Vpravo je donut od tříletého chlapce. Děti tak při interpretaci děl projevily vlastní představivost.

Obrázek č. 34: Vytvořené malby II

Poznámka k obrázku č. 34 – na obrázku vidíme hotová díla dětí. Jedná se o borůvkový dort od dvouleté dívky na levo a o cibulku s cukrem od tříletí dívky na pravé straně. Na borůvkovém dortu si můžeme všimnout dvou vršků od PET lahve, které představují jahody. Děti mohly pozorovat, jak se díky výtvarnému „vaření“ barvy proměňovaly a byly jedinečně uspořádány v ploše.

4 EVALUACE SADY VÝTVARNÝCH ČINNOSTÍ

V této kapitole se budu zabývat evaluací sady výtvarných činností, která byla realizována v mateřské škole s dětmi ve věku od 2 do 5 let. Evaluace sady bude provedena dvěma způsoby. Prvním způsobem bude vlastní hodnocení každé výtvarné činnosti. Druhým způsobem je hodnocení učitelek, v jejichž třídě jsem činnosti realizovala a které byly u činností přítomny. Hodnocení bude zpracováno do přehledných tabulek.

4.1 Vlastní hodnocení

Vlastní hodnocení jsem zpracovala ke každé realizované činnosti. Zaměřím se na to, jak děti na jednotlivé činnosti reagovaly, zhodnotím uplatněné pedagogické strategie, také se budu věnovat stanoveným cílům, zda byly splněny.

Hodnocení činnosti č. 1

Tabulka č. 7: Vlastní hodnocení činnosti č. 1

Výtvarná činnost č. 1	Tvoření z přírodnin I
Hodnocení činnosti	<p>Tato činnost měla být realizována venku, v parku. Z důvodu špatného, chladného a deštivého počasí a také z toho důvodu, že paní učitelky s dětmi v odpoledních hodinách nechodí ven, jsem ji musela bohužel přesunout do vnitřních prostor, do třídy. Různorodé přírodniny jsem tak předem nasbírala a přinesla do mateřské školy. Velice mě překvapil zájem dětí jen o samotné přírodniny. I když jsem to zprvu neměla v plánu, s dětmi jsem si přírodniny společně prohlédli a pojmenovali, aby děti měly představu o tom, s čím budou pracovat. Činnost byla sice určena pro mladší děti ve věku od 2 do 3 let. Zaujala však všechny děti, a tak jsem nechala tvořit všechny děti. Děti se do tvoření pustily s nadšením a zájmem.</p> <p>Myslím si, že i přes to, že byla činnost prováděna uvnitř, splnila svůj účel. Děti tvořily objekt na zemi, což shledávám pozitivním, protože je nelimitovala například hrana stolu. Objekt na světlé zemi také hezky vynikl, děti tak mohly pozorovat kontrast materiálů.</p>

	Musím říct, že na činnosti jsem nenašla nic negativního. Probíhala přirozeně a v příjemné atmosféře.
Reakce dětí na činnost	Reakce dětí na činnost mě velmi překvapila. Děti zaujala už od samotného počátku, kdy jsem jim ukázala přírodniny, které jsme si proto společně prohlédli a pojmenovali. Do tvoření objektu se děti vrhly s radostí a zaujetím. Zapojily se všechny děti.
Hodnocení práce dětí	Myslím, že děti tvoření objektu pomocí přírodnin zaujalo. Děti měly i činnost zájem už od samého počátku, kdy jsem jim ukázala přírodniny. Děti byly pro činnost však nadšené až do konce. Při tvoření byly děti velice kreativní a měly originální nápady. Vůbec se nehádaly, navzájem si pomáhaly. Vedení se ujal nejstarší chlapec ve třídě, který vytvořil obrys draka a ostatní děti pak objekt dotvářely. Každé dítě si při tvoření našlo svou roli. Výsledek činnosti byl úžasný. Děti společnými silami a kreativními nápady vytvořily originální dílo.
Hodnocení pedagogických strategií	Při této činnosti jsem využila řízenou činnost, kdy všechny děti vytvářely objekt (draka) z přírodnin. Děti hezky spolupracovaly a nehádaly se. Organizační formu bych tedy neměnila. Co se týče metod, využila jsem rozhovor a popis při prohlížení a pojmenování přírodnin a také při motivaci zážitkem z předešlého dne, kdy jsem pouštěli draka. Děti dále při samotné činnosti manipulovaly s materiálem, jehož nabídka byla pestrá. Metody bych neměnila.
Hodnocení cílů	Myslím, že stanovené cíle byly naplněny. Mé cíle byly: představit dětem kreativní využití přírodnin, umožnit dětem realizovat vlastní představu díla a podpořit spolupráci dětí. Děti využívaly přírodniny kreativním způsobem: vytvořily obrys draka pomocí klacíků a celý objekt pak dotvářely různorodými přírodními materiály. Děti měly prostor pro samostatné výtvarné vyjadřování. Myslím, že

	<p>děti prokázaly, že mají opravdu originální nápady a pestrou fantazii a představivost.</p> <p>Děti při tvoření spolupracovaly, nehádaly se, pomáhaly si. Každý si našel svou roli. Dokázal své nápady prosadit, ale také přijmout nápady ostatních. Překvapilo mě, s jakou přirozeností přijaly chlapce, který jim dělal, dá se říct, vůdce.</p>
--	--

Hodnocení činnosti č. 2

Tabulka č. 8: Vlastní hodnocení činnosti č. 2

Výtvarná činnost č. 2	Tvoření z přírodnin II
Hodnocení činnosti	<p>Tato činnost měla být realizována venku, v parku. Z důvodu špatného, chladného a deštivého počasí a také z toho důvodu, že paní učitelky s dětmi v odpoledních hodinách nechodí ven, jsem ji musela bohužel přesunout vnitřních prostor, do třídy. Různorodé přírodniny jsem tak předem nasbírala a přinesla do mateřské školy. Velice mě překvapil zájem dětí jen o samotné přírodniny. Myslím, že se jim líbila jejich rozmanitost a barevnost. I když jsem to zprvu neměla v plánu, s dětmi jsem si přírodniny společně prohlédli a pojmenovaly, aby měly děti představu o tom, s čím budou pracovat.</p> <p>Myslím si, že činnost, i přes to, že nebyla realizována ve venkovním prostředí, splnila svůj účel. Jediným negativem na činnosti byla pomůcka v podobě dřevěných kolíčků, kterými děti připínaly jednotlivé přírodniny. Dětem se s kolíčky špatně manipulovalo a rozpadaly se jim. Paní učitelka naštěstí rychle reagovala a dala dětem k dispozici klasické, plastové kolíčky na prádlo.</p>
Reakce dětí na činnost	<p>Reakce dětí na činnost mě velmi překvapila. Děti zaujala už od samotného počátku, kdy jsem jim ukázala přírodniny, které jsme si proto společně prohlédli a pojmenovali. Děti tvořily s chutí, zaujetím a</p>

	<p>radostí. Nebylo zde ani jedno dítě, které by odmítalo tvořit. Činnosti se účastnily všechny děti.</p>
Hodnocení práce dětí	<p>Myslím, že děti tato činnost opravdu zaujala. Samostatně si braly přírodniny a pomocí kolíčků je připínaly. Děti trpělivě čekaly až na ně přijde řada, nehádaly se, nepostrkovaly se, byly k sobě ohleduplné. Starší děti ochotně pomáhaly mladším dětem. Tato činnost byla velice přirozená a byla při ní příjemná atmosféra.</p> <p>Dětem se instalace opravdu povedla, skládala se z různorodých přírodních materiálů.</p>
Hodnocení pedagogických strategií	<p>Při této činnosti jsem využila řízenou činnost, kdy všechny děti vytvářely instalaci. Kdybych věděla, že se činnosti budou účastnit všechny děti, připravila bych si více materiálu, a děti bych rozdělila na skupiny.</p> <p>Metody jsem využila rozhovor při motivaci, popis při představování a pojmenovávání přírodnin, a dovednostně praktické metody. Metody byly v pořádku a nijak bych je neměnila.</p> <p>Negativně hodnotit musím pomůcku v podobě dřevěných kolíčků, které byly při děti příliš malé, špatně se jim s nimi manipulovalo. Tyto kolíčky bych tedy vyměnila za klasické kolíčky na prádlo, což se stalo, protože mi je paní učitelka dala naštěstí k dispozici.</p>
Hodnocení cílů	<p>Co se týče cílů, myslím, že byly splněny. Kladla jsem si za cíle představit dětem kreativní využití přírodnin a rozvíjet manipulační dovednosti.</p> <p>Dětem se z přírodnin podařilo vytvořit originální instalaci. Využily všemožné přírodniny i ty, které jsem si myslela, že pomocí kolíčku nepůjdou připnout.</p> <p>Děti při této činnosti manipulovaly s kolíčky, kterými připínaly přírodní materiály. Velmi mě překvapilo, že manipulovat s kolíčky zvládaly i mladší děti, pro které činnost nebyla primárně určena.</p> <p>Během činnosti jsem našla ještě jeden cíl, a to rozvíjení prosociálního chování. Starší děti velmi ochotně pomáhaly těm mladším při tvoření.</p>

Hodnocení činnosti č. 3

Tabulka č. 9: Vlastní hodnocení činnosti č. 3

Výtvarná činnost č. 3	Tvorba koláže krajiny
Hodnocení činnosti	<p>Technika koláže je na pomůcky velmi nenáročná a ekologická, můžeme použít staré papíry, které bychom jinak vyhodili.</p> <p>Myslím, že jsem dala dětem vhodné pomůcky. Všimla jsem si, že děti velice zaujaly barevné papíry, protože o ně byl velký zájem. Papírů jsem však neměla mnoho. Příště bych tedy obstarala větší množství, nebo bych A4 formát rozstříhla.</p> <p>Zprvu jsem byla z činnosti v rozpacích, protože mi přišlo, že děti moc nezaujala. V činnosti jsem však viděla i světlé stránky, protože jsem si všimla dětí, které byly v určitých okamžicích tvořily se zaujetím.</p> <p>Myslím, že činnost nakonec dopadla dobře. Dětem jsem představila novou techniku. Viděla jsem, že některé děti i zaujala.</p>
Reakce dětí na činnost	<p>Děti byly zprvu velice zvědavé, na co jsou všechny věci na stole přichystané, a co z nich budeme vytvářet. Myslím, že činnost děti zpočátku zaujala. Některé děti si však po nějaké chvíli chtěly jít hrát a viděla jsem, že tvoří spíše z povinnosti než z vlastního zájmu. Všimla jsem si však, že některé děti tvoření koláže krajiny zaujalo, a že tvořily z vlastní iniciativy a s chutí.</p>
Hodnocení práce dětí	<p>První den jsem měla z činnosti smíšené pocity. Měla jsem pocit, že děti tvoří spíše z povinnosti a ne, protože samy chtějí. Všimla jsem si však i dívky, kterou technika zaujala a vytvořila pomocí barevného papíru své dílo.</p> <p>Následující den jsem koláž nejdříve dodělávala se dvěma chlapci, kteří měli opravdu originální nápady. Pomocí ruliček od toaletního papíru vytvořili tunel. Bylo úžasné vidět, jak nápad společně vymýšlí i realizují. Chlapci tvořili s radostí a zaujetím. Byla zde patrná pestrá</p>

	<p>fantazie a představivost, která se projevila při rozhovoru s chlapcem, který mi popisoval, jak bude svatý Martin jezdit na koni na tunelu.</p> <p>Poslední fází pro dokončení koláže bylo symbolické zasněžení krajiny pomocí hedvábného papíru. Myslím, že děti tato činnost zaujala. Všimla jsem si zejména chlapce, který kousky hedvábného papíru lepil na sebe.</p> <p>Celkově bych tedy činnost hodnotila průměrně. Zpočátku jsem byla v rozpacích a bála jsem se, že děti činnost nebude bavit. Nakonec se ale objevily děti, které tvoření bavilo.</p>
<p>Hodnocení pedagogických strategií</p>	<p>Při této činnosti jsem využila skupinovou práci. Myslím, že v tom nebyl žádný problém, protože děti při tvoření spolupracovaly, nehádaly se. Děti jsem do skupin rozdělila podle věku, aby byla každá skupina věkově vyrovnána. Jinou organizační formu bych ne zvolila.</p> <p>Jako metody jsem použila rozhovor při motivaci, a popis při popisu techniky koláže. Dále jsem využila metodu názorně demonstrační a dovednostně praktické metody. Myslím, že metody byly v pořádku, nijak bych je neměnila.</p> <p>Co se týče pomůcek, myslím, že byly adekvátní. Možná bych dala k dispozici více barevných papírů.</p>
<p>Hodnocení cílů</p>	<p>Myslím, že stanovené cíle dané činnosti byly splněny. Stanovila jsem si následující cíle: představit dětem techniku koláže, podpořit spolupráci ve skupině a představit dětem kreativní využití odpadového materiálu.</p> <p>Některé děti při tvoření prokázaly, že mají velice kreativní a originální nápady. Zejména chlapci, kteří vytvořili na koláži tunel pomocí ruliček.</p> <p>Děti při tvoření koláže spolupracovaly, nehádaly se, dokázaly se domluvit. Všimla jsem si toho například u chlapců, kteří společně vymysleli a zrealizovali nápad s tunelem z ruliček.</p>

	Myslím, že děti princip techniky koláže pochopily. Všimla jsem si toho u dívky, která tvořila své vlastní dílo. Děti celkově vytvořily zajímavou koláž, které dominoval tunel z ruliček.
--	--

Hodnocení činnosti č. 4

Tabulka č. 10: Vlastní hodnocení činnosti č. 4

Výtvarná činnost č. 4	Tvorba abstraktního obrazu
Hodnocení činnosti	<p>Tato činnost byla velice přirozená od začátku až do konce. Překvapilo mě, že děti zaujalo už samotné motivační video, ve kterém tvořil umělec Hermann Nitsch. Při činnosti panovala příjemná atmosféra, kterou jsem ještě podpořila tlumenou hudbou v pozadí. Děti se samy rozdělily do skupin. Myslím, že tvoření na zemi byl dobrý nápad. K papíru se tak mělo možnost dostat každé dítě, a je možné, že se tím předešlo možným hádkám.</p> <p>Celá činnost proběhla bez jakýchkoliv komplikací. Možná mě jen mrzí, že děti na sobě neměly velká, světlá trička. Cítily by se jako umělec Hermann Nitsch, který při svém tvoření nosí bílá, dlouhá roucha. Opatrnější děti by se nemusely bát, že se ušpiní.</p>
Reakce dětí na činnost	<p>Myslím, že děti tvoření obrazu zaujalo a bavilo. Už jen jejich reakce na video byla úžasná. Děti k němu měly spoustu poznámek a komentářů.</p> <p>Samotné tvoření bylo taky úžasné. Děti se do práce pustily s chutí, nadšením a radostí.</p>
Hodnocení práce dětí	<p>Z činnosti jsem měla velice dobrý pocit. Děti spolupracovaly od začátku do konce. Byla jsem překvapená z jejich pozitivní reakce na video a také z toho, že se samy rozdělily do skupin. Přišlo mi, že činnost probíhala velice přirozeně a spontánně. Zapojily se do ní všechny děti. Viděla jsem, že děti činnost baví.</p>

	<p>Děti ve skupinách spolupracovaly, nehádaly se. Zprvu byly ostýchavé. Pak začaly tvořit a využívaly snad vše, co jsem jim dala k dispozici. Tvořily pomocí houbiček, kterými roztíraly barvu. Dále pomocí vatových tyčinek, kterými vytvářely různé smyčky, spirály a zákruty. Pomocí vatových tamponku spolu s dřevěným kladívkem, pomocí kterého mohly zažít akční malbu. Využívaly také otisky bublinkové folie a potravinářské folie, míčku s bodlinami. Některé děti se dokonce nebály natřít si barvu na ruce a využít tak otisky svých vlastních rukou. Velmi mě překvapil chlapec, kterého napadlo nanášet barvu pomocí ruličky od toaletního papíru, kterou využil jako váleček. Chlapec tvořil se zaujetím, vůbec mu nevadilo, že má ruce od barev.</p> <p>Celkově tato činnost předčila moje očekávání. Šlo vidět, že děti opravdu zaujala, tvořily s radostí a zaujetím. Užívaly si přímý kontakt s barvou. Myslím, že se dětem líbilo také to, že mohly tvořit dle vlastní fantazie a představivosti. Mohly vymýšlet své originální způsoby nanášení barev a vnést do obrazu něco svého, jedinečného.</p>
<p>Hodnocení pedagogických strategií</p>	<p>Při této činnosti jsem využila organizační formu skupinovou práci. Tuto formu bych neměnila. Dětem se povedlo společně vytvořit úžasná díla. Myslím, že je důležité, aby se děti již v raném věku naučily spolupracovat s ostatními dětmi, naučily se prosazovat si své nápady, ale také respektovat nápady a názory druhých. Tato forma to umožňuje.</p> <p>Myslím, že i použité metody byly v pořádku. Využila jsem rozhovor při motivaci v podobě videa. Názorně demonstrační metodu a popis při představování pomůcek a jejich využití, a výtvarnou hru.</p> <p>Pomůcky byly také vyhovující. Snažila jsem se dát dětem k dispozici všemožné pomůcky, aby mohly vymýšlet různé netradiční způsoby nanášení barev a rozvíjelo se tak jejich kreativní myšlení a fantazii.</p>
<p>Hodnocení cílů</p>	<p>Myslím, že cíle, které jsem si stanovila byly naplněny. Stanovila jsem si následující cíle: představit netradiční způsoby malby, podpořit u dětí</p>

	<p>vymyšlení vlastních způsobů malby, podpořit spolupráci ve skupině a podpořit vyjádření emocí prostřednictvím malby.</p> <p>Děti kreativně využívaly všechny pomůcky pro malbu, které jsem jim dala k dispozici. Vymyslely dokonce i takové způsoby malování a vytváření otisků pomocí pomůcek, které by mě samotnou nenapadly. Například chlapec, který využil ruličku od toaletního papíru jako váleček.</p> <p>Děti se samy rozdělily do skupin, ve kterých spolupracovaly, nehádaly se, domlouvaly se, nevznikly mezi nimi žádné konflikty.</p> <p>Poslední cíl se hůře identifikuje. Myslím si však, že byl naplněn. Děti se do tvoření ponořily a podle jejich výrazů zajisté emoce pomocí malby vyjadřovaly.</p>
--	---

Hodnocení činnosti č. 5

Tabulka č. 11: Vlastní hodnocení činnosti č. 5

Výtvarná činnost č. 5	Sestavení menu
Hodnocení činnosti	<p>Zpočátku jsem měla z činnosti smíšené pocity. Viděla jsem totiž, že děti nepochopily, co mají dělat. Později však pochopily a začaly tvořit originální díla.</p> <p>Příště bych lépe rozložila jednotlivé pomůcky, aby děti věděly, co všechno mají k dispozici.</p>
Reakce dětí na činnost	<p>Zamrzl mě počáteční konflikt s chlapcem, který odmítal si jít sednout k druhému stolu. Děti byly zvědavé, co budou dělat se všemi věcmi, které jsem jim donesla. Myslím, že děti zpočátku nepochopily, co mají dělat. Nakonec však činnost pochopily a začaly tvořit.</p>
Hodnocení práce dětí	<p>Myslím, že činnost děti zaujala, a že tvořily s radostí. Viděla jsem, že děti byly při činnosti velmi koncentrované, a trpělivě předměty vkládaly do plata od vajec. Při tvoření děti nejvíce využívaly korálky a víčka od PET lahve, a pak také vatové tamponky. Některým dětem</p>

	<p>dělalo problém své dílo popsat. Každý však vytvořil své originální dílo vytvořené z různorodých předmětů.</p>
Hodnocení pedagogických strategií	<p>Při činnosti jsem využila individualizovanou činnost. Každé dítě tak mělo možnost vytvořit si své vlastní dílo. Děti se mohly navzájem ovlivňovat a inspirovat. Organizační formu bych neměnila.</p> <p>Myslím, že použité metody byly také v pořádku. Využila jsem rozhovor při motivaci a popis při představování jednotlivých pomůcek, a dovednostně praktické metody.</p> <p>Co se týká pomůcek, myslím, že byly adekvátní. Snažila jsem se vzít všemožné předměty, aby měly děti pestrou nabídku. Příště bych je ale lépe rozmístila a roztřídila, aby měly děti lepší přehled, z čeho mohou vybírat.</p>
Hodnocení cílů	<p>Myslím, že cíle byly naplněny. Kromě jednoho, který byl splněn z části. Stanovila jsem si následující cíle: představit dětem kreativní využití běžných předmětů a rozvíjet představivost dětí.</p> <p>Děti originálním způsobem využívaly všemožné materiály pro tvorbu svého díla.</p> <p>Cíl, který byl naplněn z části byl rozvoj představivosti dětí. Úkolem dětí bylo pojmenovat a popsat jejich dílo. Něktěm dětem dělalo problém říct, jak jejich dílo pojmenovaly. Ještě větší problém bylo popsat, z čeho se jejich dílo skládá, a co obsahuje. Myslím, že jsem na to mohla při činnosti více dbát. Nepovedlo se mi to však zejména z toho důvodu, že jsem se musela věnovat ještě mladším dětem, které vykonávaly jinou činnost.</p>

Hodnocení činnosti č. 6

Tabulka č. 12: Vlastní hodnocení činnosti č. 6

Výtvarná činnost č. 6	Vaření barvami
Hodnocení činnosti	<p>Myslím, že celá činnost proběhla v pořádku. Děti zaujala, tvořily s radostí a nadšením. Potěšilo mě, že děti chtěly dokonce vytvořit i více děl, což jim bylo samozřejmě umožněno. Děti, které u činnosti nebyly přítomny, a na druhý den viděly, co jejich kamarádi dělaly, chtěly také zkusit pomocí barev uvařit své jídlo.</p> <p>Myslím, že na této aktivitě bych nic neměnila. Možná bych dala dětem k dispozici ještě nějaký předmět, pomocí kterého by mohly nanášet barvu.</p>
Reakce dětí na činnost	<p>Reakce dětí na činnost byla velice dobrá. Když jsem dětem rozdala papír kruhového tvaru, který představoval hrnec, a vatovou tyčinku, která představovala vařečku, chlapec intuitivně začal pomocí tyčinky míchat. To se mi samozřejmě hodilo, a stal se tak mým figurantem.</p> <p>Myslím, že děti vaření pomocí barev bavilo, a že si to užily. Soudím tak i podle toho, že některé děti chtěli vytvořit i druhé dílo.</p>
Hodnocení práce dětí	<p>Na dětech šlo vidět, že je činnost zaujala a bavila je. Bylo úžasné, že děti činnost okamžitě pochopily. Některé děti míchaly barvy do sebe a vytvářely zajímavé textury. Děti byly při tvoření a vymýšlení svých jídel opravdu kreativní. Zejména dvouletá holčička, která měla své dílo perfektně vymyšlené. Dělala borůvkový koláč a napadlo ji dát na něho i jahody v podobě vršků od PET lahve. Bylo úžasné, že svým způsobem spojila tuto činnost s činností starších dětí.</p> <p>Po vytvoření nám děti svoje díla představily, řekly, o jaké jídlo se jedná. Objevily se jídla jako dort, donut, dýňová polévka, velice mě překvapil název jídla cibulka s cukrem.</p> <p>Práci dětí hodnotím velmi pozitivně. Tvořily s chutí, radostí a zaujetím.</p>

Hodnocení pedagogických strategií	<p>Při této činnosti jsem využila individualizovanou činnost. Každé dítě mělo možnost „uvařit“ si pomocí barev své jídlo. Děti se mohly navzájem ovlivňovat a inspirovat. Organizační formu bych tedy neměnila.</p> <p>Metody jsem použila rozhovor při motivaci a popis a názorně demonstrační metodu při představování činnosti, a pak samotnou výtvarnou hru. Myslím, že metody byly adekvátní, a proto bych je neměnila.</p> <p>Myslím, že pomůcky byly vhodné. Papír vystřižený do kruhového tvaru hezky připomínal hrnec a také podporoval malování pomocí krouživých pohybů, smyček a zákrut. Děti měly k dispozici různé barvy, které byly v miskách, aby na ně každý dosáhl. Vatová tyčinka, která představovala vařečku byla také vhodná. Možná bych však zkusila dát dětem k dispozici i jiný předmět, kterým by se jim dělaly dobře krouživé pohyby.</p>
Hodnocení cílů	<p>Myslím, že stanovené cíle u této činnosti byly naplněny. Cíle byly následující: představit dětem netradiční způsob nanášení barev a podpořit uvolňování zápěstí dětí.</p> <p>Děti nanášely pomocí vatové tyčinky barvy, které měly představovat pokrmy. Zaujala mě zejména barevná kombinace dívky, která své jídlo pojmenovala jako cibulka s cukrem. Musím říct, že barevná kombinace opravdu připomínala zkaramelizovanou cibulku. Děti byly při tvoření velmi kreativní, zejména dívka, která svůj borůvkový dort ozdobila jahodami v podobě vršků od PET lahví.</p> <p>Dětem se v rámci této výtvarné činnosti, prostřednictvím krouživých pohybů představujících míchání vařečkou, také uvolňovalo jejich zápěstí.</p>

4.2 Hodnocení učitelky

V této podkapitole se bude nacházet hodnocení učitelky, která byla zrovna přítomna u výtvarné činnosti. Hodnocení bude, jako u vlastního hodnocení, zpracováno do přehledné tabulky.

Hodnocení činnosti č. 1

Tabulka č. 13: Hodnocení činnosti č. 1

Výtvarná činnost č. 1	Tvoření z přírodnin I
<p>Hodnocení činnosti (hodnocení nápadu, hodnocení průběhu činnosti, hodnocení pedagogických strategií – organizační formy, metody, pomůcky)</p>	<p>Při této činnosti děti pracovaly ve skupině, pomáhaly si a učily se spolupráci. Studentka měla připravené pro děti přírodniny, které napřed společně poznávali, teprve poté se děti daly do práce. Děti na studentku velmi dobře reagovaly.</p> <p>Činnost byla vhodná i pro věkově heterogenní třídu, starší děti vytvořily z klacíků obrys draka a poté společně s menšími dětmi draka dotvořily. Studentka měla činnost vzorně připravenou, proto při její realizaci nenastal žádný problém.</p>
<p>Hodnocení práce dětí (jak se dětem činnost líbila, zda je zaujala, bavila je, jak na ni reagovaly)</p>	<p>Aktivita děti zaujala, velmi je bavilo i samotné poznávání přírodnin, některé z nich byly pro děti zcela nové. Při tvoření panovala příjemná atmosféra, děti vydržely u činnosti až do konce a dotáhly svého draka k dokonalosti.</p>
<p>Návrhy na zlepšení</p>	<p>Činnost byla pro děti opravdu dobře připravená a naplánovaná. Nic bych na ní neměnila.</p>

Hodnocení činnosti č. 2

Tabulka č. 14: Hodnocení činnosti č. 2

Výtvarná činnost č. 2	Tvoření z přírodnin II
<p>Hodnocení činnosti (hodnocení nápadu, hodnocení průběhu)</p>	<p>Studentka měla k činnosti předpřipravené všechny potřebné pomůcky, a to ramínko, provázek, kolíčky a přírodniny. Nejprve dětem předvedla, jak přírodninu</p>

činnosti, hodnocení pedagogických strategií – organizační formy, metody, pomůcky)	připnout na provázek a poté se pustily do práce děti. Děti pracovaly společně na jednom dračím ocásku, starší děti byly ochotny pomoci mladším s připínáním přírodnin na ocas. V průběhu aktivity byla schopna studentka pohotově reagovat, když viděla, že na ocas nedosáhnou všechny děti a zavěsila ho tak, aby se dostalo opravdu na každého, což velmi oceňuji.
Hodnocení práce dětí (jak se dětem činnost líbila, zda je zaujala, bavila je, jak na ni reagovaly)	Do činnosti se s radostí zapojily všechny děti. Domnívám se, že děti aktivita zaujala i díky pěknému vysvětlení od studentky, vhodně je k aktivitě motivovala. Z konečného výsledku nebyly nadšené jenom děti, ale i paní učitelky z jiných tříd, když dračí ocas viděly vyvěšený ve třídě. Činnost si rádi s dětmi zopakujeme i příští podzim.
Návrhy na zlepšení	Se studentkou jsme se v průběhu aktivity shodly na tom, že bude lepší dětem nabídnout větší velikost kolíčků, než byly původně připraveny, aby se dětem s nimi lépe manipulovalo.

Hodnocení činnosti č. 3

Tabulka č. 15: Hodnocení činnosti č. 3

Výtvarná činnost č. 3	Tvorba koláže krajiny
Hodnocení činnosti (hodnocení nápadu, hodnocení průběhu činnosti, hodnocení pedagogických strategií – organizační formy, metody, pomůcky)	V této výtvarné aktivitě byla využita skupinová forma výuky. Děti byly rozděleny do dvou skupin tak, aby v obou skupinách byly mladší i starší děti a navzájem si mohly pomáhat. Mladší děti se při tvoření krajiny inspirovaly staršími dětmi. Studentka pozitivně děti naváděla k činnosti a připravila pro ně vhodný materiál k lepení – toaletní ruličky, barevné papíry, noviny, lepidlo.
Hodnocení práce dětí	Děti měly naznačit svou představu cesty Sv. Martina na koni. Činnost děti zaujala a bavila je. Mladší děti lepily barevné papíry dle vlastní fantazie a starší děti se snažily

(jak se dětem činnost líbila, zda je zaujala, bavila je, jak na ni reagovaly)	svoje kousky pomůcek lepit, tak aby cesta Sv. Martina dávala trochu smysl. Touto činností děti rozvíjely jemnou motoriku a představivost.
Návrhy na zlepšení	Příště bych dětem nabídla menší množství tekutého lepidla.

Hodnocení činnosti č. 4

Tabulka č. 16: Hodnocení činnosti č. 4

Výtvarná činnost č. 4	Tvorba abstraktního obrazu
Hodnocení činnosti (hodnocení nápadu, hodnocení průběhu činnosti, hodnocení pedagogických strategií – organizační formy, metody, pomůcky)	V rámci činnosti dostaly děti možnost na velký formát papíru zkusit malování/tvoření různými netradičními pomůckami. Studentka dětem všechny pomůcky představila a ukázala jim, jak je mohou využít. Také je motivovala k vymýšlení vlastní metody, děti například zkusily nanášet barvu na papír i rukama. K tvoření jim pustila příjemnou hudbu. Děti pracovaly ve dvou skupinách, výsledkem byla dvě barevná díla.
Hodnocení práce dětí (jak se dětem činnost líbila, zda je zaujala, bavila je, jak na ni reagovaly)	Dětem se líbila volnost, to že si samy můžou vybrat, s čím a jak budou pracovat. Většina dětí si v průběhu aktivit přála vyzkoušet všechny netradiční pomůcky, co jim studentka nabídla k tvoření. Činnost měla kladnou odezvu, výtvořené máme stále vystavené ve třídě a děti rádi vzpomínají, čím je vytvořily.
Návrhy na zlepšení	Činnost sama o sobě byla velmi kreativní a zajímavá, vzhledem k věku dětí bych ale příště zvolila jinou motivaci než použité video.

Hodnocení činnosti č. 5

Tabulka č. 17: Hodnocení činnosti č. 5

Výtvarná činnost č. 5	Sestavení menu
<p>Hodnocení činnosti (hodnocení nápadu, hodnocení průběhu činnosti, hodnocení pedagogických strategií – organizační formy, metody, pomůcky)</p>	<p>Tato výtvarná činnost byla od studentky dobře připravená. K aktivitě využila správnou motivaci dětí a přinesla si svoje pomůcky – plato od vajíček, pet víčka, barevné kuličky atd. K organizaci dětí využila studentka formu skupinovou a rozdělila děti na mladší a starší děti. Moderní menu připravovaly předškolní děti a mladší děti vařily barvami.</p>
<p>Hodnocení práce dětí (jak se dětem činnost líbila, zda je zaujala, bavila je, jak na ni reagovaly)</p>	<p>Dětem se pracovní činnost velmi líbila. Mohly využít svoji vlastní fantazii a kreativnost. Děti reagovaly aktivně a snažily se využít veškerých pomůcek.</p>
<p>Návrhy na zlepšení</p>	<p>Navrhla bych lepší rozdělení pomůcek do mističek nebo nádob, aby děti měly přehled, co všechno mohou pro svoji práci využít. Dbát na dodržení činnosti – popsání svého připraveného menu.</p>

Hodnocení činnosti č. 6

Tabulka č. 18: Hodnocení činnosti č. 6

Výtvarná činnost č. 6	Vaření barvami
<p>Hodnocení činnosti (hodnocení nápadu, hodnocení průběhu činnosti, hodnocení pedagogických strategií – organizační formy, metody, pomůcky)</p>	<p>Tato pracovní činnost byla nabídnuta mladším dětem. Vzhledem k věku mladších dětí si myslím, že výtvarka byla vhodně zvolena a že je „vaření“ moc bavilo. Mohly si vybrat barvu a jídlo dle svého rozhodnutí, což kladně přispělo k aktivní motivaci. Studentka využila jednoduché pomůcky – tvrdý papír ve tvaru talíře, tyčinky do uší a libovolné temperry. Aktivně se rozvíjela jemná motorika díky využití tyčinky do uší místo štětce.</p>

Hodnocení práce dětí (jak se dětem činnost líbila, zda je zaujala, bavila je, jak na ni reagovaly)	„Vaření“ bylo pro menší děti velmi zábavné, mohly si vymyslet jakýkoliv pokrm, který mají rády. Některé děti chtěly „vařit“ druhý talíř a bylo jim to umožněno. Chlapci se těšili na odpolední volnou hru, a tak splnili zadaný úkol a chtěly si jít hrát.
Návrhy na zlepšení	Činnost proběhla v pořádku a bez problémů.

5 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Při samotném vymýšlení výtvarných činností je důležité dbát na to, zda je činnost vhodná pro danou věkovou skupinu dětí. Měli bychom mít povědomí o tom, co děti v určitém věku dokážou. V případě, kdy pracujeme s heterogenní skupinou dětí je vhodné snažit se činnosti diferencovat, aby byly vhodné jak pro starší, tak i pro mladší děti.

Činnosti by měly být postaveny tak, aby při nich děti měly možnost volby – co a jak budou tvořit, aby mohly do tvorby vnést něco svého, originálního. Děti by měly dostat možnost při činnostech uplatnit své kreativní nápady. Neměly bychom dětem diktovat, co a jak mají dělat. Bylo by dobré, kdyby děti při činnostech pociťovaly volnost.

Myslím, že při realizaci činností je v samém počátku důležitá motivace, pomocí které můžeme u dětí vzbudit zájem. Je důležité, jakým způsobem dětem činnost podáme. Je také dobré pohotově reagovat na podněty dětí. Někdy je velice výhodné děti poslouchat, protože dokáží činnost svými kreativními nápady obohatit.

Při realizaci bych doporučila, aby měly děti na svou práci dostatečný prostor. Můžou tedy pracovat například na zemi či na stolech. Mohu říct, že tvoření na zemi se mi osvědčilo. Každý měl svůj prostor a lehce se dostal k předmětu tvorby. Je také dobré, aby byly pracovní povrchy pokryty ubrusy, a to zejména při práci s barvami či tekutým lepidlem. Při práci s barvami by bylo také vhodné, kdyby měly děti nějakou zástěru či pracovní oblečení, aby si svoje oblečení nezašpinily.

Pokud využíváme skupinovou výuku, je vhodné, aby v jedné skupině bylo tak 6-7 dětí. Každé dítě má tak možnost se do činnosti zapojit, má dostatečný prostor ke tvoření. Ve skupině s takovým počtem se děti mohou také lépe domlouvat na společném výtvoru. Pokud každé dítě tvoří vlastní dílo, je dobré, aby měl každý dostatečný prostor.

Dále bych také doporučila využívat při plošném tvoření velké formáty papíru. Při společné tvorbě obrazu se mi vyplatilo využít formát papíru A1 a klidně bych použila i větší. Také mladším dětem je vhodné nabídnout spíše větší formáty. Malování přece jenom vychází od ramene, přes loket až po zápěstí.

Co se týká pomůcek, myslím, že je dobré využívat nějakým způsobem netradiční, ale dá se říct předměty úplně obyčejné a každodenní potřeby. Myslím, že bychom se neměly omezovat pouze na papír, pastelky, temperové barvy apod. Pokud to některé činnosti dovolují, doporučovala bych dát dětem k dispozici všemožné pomůcky a předměty,

kteřé dle vlastní fantazie a představivosti mohou využít. Myslím, že je také důležité připravit si více pomůcek, protože nikdy nevíme, kolik dětí se bude chtít činnosti zúčastnit a kolik dětí si bude chtít vytvořit ještě jeden výrobek.

Činnosti bych doporučila realizovat buď v rámci řízené činnosti nebo v odpoledních hodinách. Dle mých zkušeností je ráno hektičtější a na nějaké velké tvoření tam nebývá prostor. Ranní hodiny však můžeme využít na tvoření dětí, které své dílo nedokončily předešlý den nebo ho vůbec nezačaly a mají o to zájem. Já osobně jsem své činnosti realizovala v odpoledních hodinách a nebyl v tom žádný problém. Jedinou nevýhodou může být, že si rodič pro dítě přijde dříve, a to pak nestihne svou práci dokončit. Pak ale můžeme využít ranních hodin pro dotvoření.

Doporučení pro činnost č. 1:

Pro tuto činnost bych doporučila ji zkusit zrealizovat ve venkovním prostředí, kde by byla možnost, aby si děti nasbíraly přírodniny samy. Objekt by měl být skládán na nějaký světlý povrch, aby hezky vynikl. Vhodným místem ve Zlíně je například altánek v parku Komenského.

Pokud by činnost nebyla realizována venku, ale ve třídě, doporučila bych donést dětem nejružnorodější přírodniny, aby měly pestrou nabídku.

Doporučení pro činnost č. 2:

Zde bych doporučila zkusit činnost zrealizovat, jako u předešlé činnosti, ve venkovním prostředí. Mně se to bohužel z důvodů, které jsem už zmiňovala, nepodařilo. Děti bych by si venku mohly sbírat přírodniny dle jejich libosti. Činnost by byla také blíž landartovému umění, kterým jsem se inspirovala.

Dále bych doporučila použít na připínání přírodnin klasické, velké kolíčky na prádlo. Já jsem měla přichystané menší dřevěné kolíčky, ty ale nebyly vhodné. Dětem se s nimi špatně manipulovalo a rozpadaly se jim. Paní učitelka však situaci zachránila, když mi dala k dispozici právě kolíčky na prádlo.

Doporučení pro činnost č. 3:

Pro činnost tvorby koláže krajiny bych doporučila dát dětem různé druhy papírů. Zejména větší výběr barevných papírů, které děti v mém případě hodně zaujaly. Barevné papíry by bylo vhodné také nastříhat na menší formát, například A5.

Také bych doporučila děti upozornit, aby nepoužívaly příliš mnoho tapetového lepidla. Při této činnosti je určitě dobré pokrýt stoly pomocí ubrusu, aby nebyly špinavé od lepidla.

Doporučení pro činnost č. 4:

Pro tuto činnost bych doporučila dát dětem velký formát papíru, A1, klidně i větší. Dát dětem různé pomůcky, pomocí kterých mohou nanášet barvu. Také by bylo dobré, kdyby měly děti nějakou zástěru nebo staré tričko, aby si nezašpinily oblečení. Nejlepší by bylo, kdyby měly děti staré, světlé tričko maminky nebo tatínka. Umělec, kterým jsem se inspirovala totiž při svém tvoření nosí dlouhé, bílé rouchu. Děti by si tak mohly připadat ještě více jako umělci.

Doporučení pro činnost č. 5:

Pro tuto výtvarnou činnost bych doporučila dát dětem k dispozici spoustu různých předmětů, které by pro své tvoření mohly využít. Předměty by měly být přehledně rozmístěny, například do nějakých misek, aby děti měly přehled o tom, co mohou využít.

Také bych více dbala na to, aby mi děti své menu představily. Pojmenovaly ho a popsaly, z čeho se skládá.

Doporučení pro činnost č. 6:

Pro činnost s názvem Vaření barvami bych doporučila dát dětem k dispozici barvy dle jejich libosti. K vatové tyčince bych dala dětem k dispozici ještě nějakou pomůcku, pomocí které by nanášely barvy.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem chtěla ukázat, že výtvarné umění, konkrétně současné umění v sobě skrývá spoustu podnětných prvků a dá se využít jako inspirace pro výtvarné činnosti v mateřské škole. Také jsem chtěla poukázat na to, že ve výtvarných činnostech je primární tvořivý proces, nikoliv vzniklý produkt. Je důležité dávat dětem svobodu v jejich výtvarném vyjadřování a neovlivňovat jejich představuje o výsledném díle předkládanými vzorovými ukázkami.

Teoretická část bakalářské práce je rozdělena do dvou částí. V první části jsou shrnuty poznatky o umění a jeho využití v předškolním vzdělávání. V druhé části se zabývám pojmem výtvarná činnost v předškolním vzdělávání.

Praktická část je věnována sadě výtvarných činností, která obsahuje celkem šest výtvarných činností. Všechny tyto činnosti jsou inspirovány tvorbou vybraných současných umělců. Z jejich tvorby jsem využila určité inspirativní podněty, u kterých jsem předpokládala, že by děti zaujaly a inspirovaly je k vlastnímu tvoření. Vzhledem k heterogenitě skupiny dětí, se kterou jsem pracovala, jsem usilovala o diferenciaci, a tak jsem měla připravené činnosti tak, aby byly vhodné jak pro starší, tak i pro mladší věkovou kategorii dětí. Hlavními cíli sady výtvarných činností bylo ukázat, že se v dílech současných umělců skrývá spousta velice podnětných a inspirativních prvků, které se dají aplikovat do výtvarných činností v mateřské škole. Rozvíjet pomocí výtvarných činností fantazii a představivost, zručnost, jemnou motoriku a sociální dovednosti dětí. Představit dětem jednotlivé výtvarné techniky, práci s různými výtvarnými pomůckami a materiály. Primárním cílem bylo, aby činnosti děti zaujaly, aby tvořily s chutí, nadšením a vášní.

V závěru je sada evaluována prostřednictvím vlastního hodnocení a hodnocení učitelky mateřské školy a jsou zpracována doporučení pro praxi. Z hodnocení vyplývá, že hlavní cíle sady byly naplněny.

Při realizaci jsem viděla, že činnosti děti zaujaly a že většina z nich tvořila s radostí a zaujetím. Děti si užívaly svobodu výtvarného vyjadřování a vnášely do tvorby vlastní, kreativní a originální nápady. Při tvorbě společných děl dětem nedělalo žádný problém tvořit společně. Vůbec se nehádaly, domlouvaly se, pomáhaly si, dokázaly se ve skupině prosadit, ale i podřídit.

Za velice pozitivní shledávám také fakt, že se paní učitelkám některé výtvarné činnosti líbily natolik, že je samy v budoucnu využijí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Aihong, L., Chen, W. & Juan, L. (2020). *Interactive installation art & design: art experience driven by technology*. Shenzhen: Artpower.
- Bezděková, L. et al. (2016). *Rozvíjíme výtvarné dovednosti a fantazii dětí*. Praha: Raabe.
- Dempsey, A. (2011). *Destination art: land art, site-specific art, sculpture parks*. London: Thames & Hudson.
- Graham-Dixon, A. (2018). *Art: the definitive visual guide*. London: Dorling Kindersley.
- Guillame, M. (2012). *Umenie v primárnom vzdelávaní. Študijní materiál pre študentov elementárnej pedagogiky*. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave.
- Hazuková, H. (2012). *Výtvarné činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
- Hazuková, H. (2014). *Objevujeme s dětmi kulturu a společnost: dítě a společnost*. Praha: Raabe.
- Husár, J. (2013). Didaktika výtvarného umenia a výchova. *Kultura, umění a výchova*, 1(1). Dostupné z <https://www.kuv.upol.cz/post/didaktika-v%C3%BDtvarn%C3%A9ho-umenia-a-v%C3%BDchova>
- Hodgeová, S. (2014). *Proč je to umění*. Praha: Sloart.
- Hodgeová, S. (2019). *Stručný příběh moderního umění*. Praha: Grada.
- Kohl, M., F. (2009). *Preschool art: it's the process, not the product!*. Beltsville: Gryphon house.
- Kroupa, J. (2014). *Metody dějin umění*. Brno: Masarykova univerzita.
- Krupová, D. & Rochovská, I. (2016). *Umělci v mateřské škole: aktivity zaměřené na interpretaci výtvarného umění*. Praha: Portál.
- Kulka, J. (2008). *Psychologie umění*. Praha: Grada.
- Meigh-Andrews, Ch. (2013). *A history of video art*. London: Bloomsbury Publishing.
- Morganová, P. (2014). *Czech action art: happenings, actions, events, land art, body art and performance art behind the iron curtain*. Praha: Karolinum.
- MŠMT. (2021). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický. Dostupné z <https://www.msmt.cz/file/56051/>
- Pavlikánová, M. (2021). Dítat' sa, divít' sa, rozumieť? Obsah a odraz umenia vo vzdelávaní. *Kultura, umění a výchova*, 1(1). Dostupné z <https://www.kuv.upol.cz/post/d%C3%ADva%C5%A5-sa-divi%C5%A5-sa-rozumie%C5%A5-obsah-a-odraz-umenia-vo-vzdel%C3%A1van%C3%AD>

Pondelíková, R. (2008). *Výtvarná výchova netradičně v galérii. Dištančný materiál*. Banský Bystrica: Metodicko-pedagogické centrum.

Prokop, V. (2011). *Kapitoly z dějin výtvarného umění: pro výuku dějin umění na středních školách*. Poděbrady: O.K-Soft.

Slavík, J. (2013). Tvorba jako způsob poznávání ve výtvarné výchově. *Kultura, umění a výchova*, 1(1). Dostupné z <https://www.kuv.upol.cz/post/tvorba-jako-zp%C5%AFsob-pozn%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD-ve-v%C3%BDtvarn%C3%A9-v%C3%BDchov%C4%9B>

Stadlerová, H. et al. (2011). *Po O: východiska a inspirace pro výtvarnou tvorbu dětí v předškolním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita.

Stadlerová, H. et al. (2020). *Uměním tě proměním*. Brno: Masarykova univerzita.

Stehlíková Babyrádová, H. (2014). *Výtvarný projev předškolního dítěte v 21. století*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Štěpánková, K. (2013). Jak „zabít“ tvořivost ve výtvarné výchově. *Kultura, umění a výchova*, 1(1). Dostupné z <https://www.kuv.upol.cz/post/jak-zab%C3%ADt-tvo%C5%99ivost-ve-v%C3%BDtvarn%C3%A9-v%C3%BDchov%C4%9B>

Vostrý, J. (2020). *Scénování a umění*. Praha: KANT – Karel Kerlický pro AMU.

Warr, T. (2012). *The artist's body*. London: Phaidon.

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Theartstory. Andy Goldsworthy [online]. (2021). [cit. 20-01-29]. Dostupné z <https://www.theartstory.org/artist/goldsworthy-andy/life-and-legacy/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RVP PV Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

NAPŘ. Například

APOD. A podobně

MŠ Mateřská škola

AJ. A jiné

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Chlapec skládající obrys draka.....	50
Obrázek č. 2: Děti tvořící objekt z přírodnin.....	51
Obrázek č. 3: Děti vybírající si přírodniny.....	51
Obrázek č. 4: Proces tvorby.....	51
Obrázek č. 5: Detail objektu.....	52
Obrázek č. 6: Výsledné dílo.....	52
Obrázek č. 7: Prohlížení a pojmenovávání přírodnin.....	53
Obrázek č. 8: Chlapec tvořící instalaci.....	53
Obrázek č. 9: Dívka tvořící instalaci.....	53
Obrázek č. 10: Transport instalace.....	53
Obrázek č. 11: Hotové dílo.....	54
Obrázek č. 12: Dívka zaujatá tvořením.....	55
Obrázek č. 13: Děti tvořící koláž krajiny.....	55
Obrázek č. 14: Chlapci tvořící tunel.....	56
Obrázek č. 15: Děti lepící hedvábný papír.....	56
Obrázek č. 16: Chlapec lepící hedvábný papír.....	56
Obrázek č. 17: Koláž představující krajinu.....	57
Obrázek č. 18: Chlapci v procesu tvoření.....	58
Obrázek č. 19: Dívky v procesu tvoření.....	58
Obrázek č. 20: Chlapec vytvářející otisky pomocí folie.....	59
Obrázek č. 21: Chlapec nanášející barvu ruličkou.....	59
Obrázek č. 22: Chlapec vytvářející otisky rukou.....	59
Obrázek č. 23: Hotový obraz dívek.....	60
Obrázek č. 24: Hotový obraz chlapců.....	60
Obrázek č. 25: Děti na počátku tvoření.....	61
Obrázek č. 26: Chlapec soustředící se na tvoření.....	61
Obrázek č. 27: Děti v procesu tvorby.....	61
Obrázek č. 28: Chlapec představující své dílo.....	62
Obrázek č. 29: Hotová díla dětí.....	62
Obrázek č. 30: Tvořící děti.....	63
Obrázek č. 31: Dívka v procesu vaření barvami.....	63
Obrázek č. 32: Děti tvořící své jídlo.....	63
Obrázek č. 33: Vytvořené malby I.....	64
Obrázek č. 34: Vytvořené malby II.....	64

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Popis výtvarné činnosti č. 1	36
Tabulka č. 2: Popis výtvarné činnosti č. 2	38
Tabulka č. 3: Popis výtvarné činnosti č. 3	40
Tabulka č. 4: Popis výtvarné činnosti č. 4	43
Tabulka č. 5: Popis výtvarné činnosti č. 5	45
Tabulka č. 6: Popis výtvarné činnosti č. 6	48
Tabulka č. 7: Vlastní hodnocení činnosti č. 1	65
Tabulka č. 8: Vlastní hodnocení činnosti č. 2	67
Tabulka č. 9: Vlastní hodnocení činnosti č. 3	69
Tabulka č. 10: Vlastní hodnocení činnosti č. 4	71
Tabulka č. 11: Vlastní hodnocení činnosti č. 5	73
Tabulka č. 12: Vlastní hodnocení činnosti č. 6	75
Tabulka č. 13: Hodnocení činnosti č. 1	77
Tabulka č. 14: Hodnocení činnosti č. 2	77
Tabulka č. 15: Hodnocení činnosti č. 3	78
Tabulka č. 16: Hodnocení činnosti č. 4	79
Tabulka č. 17: Hodnocení činnosti č. 5	80
Tabulka č. 18: Hodnocení činnosti č. 6	80

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Souhlas s pořízením a zveřejněním fotografií

PŘÍLOHA P I: SOUHLAS S POŘÍZENÍM A ZVEŘEJNĚNÍM FOTOGRAFIÍ

SOUHLAS S POŘÍZENÍM A ZVEŘEJNĚNÍM FOTOGRAFIÍ

Já, ředitelka mateřské školy, souhlasím s tím, aby studentka UTB ve Zlíně Barbora Němčická pořídila fotografie dětí navštěvující mateřskou školu a následně je využila pro potřeby své bakalářské práce s názvem Současné umění jako inspirace pro výtvarné činnosti dětí v mateřské škole.

Děti budou fotografovány v prostorách mateřské školy při výtvarných činnostech.

Datum: .....*4.11.2021*.....

Podpis:

Univerzitní mateřská škola
Oočna školská právnická osoba
IČO: 01 889 893